

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, november 4.

Oláhországban kergetjük a megvert ellenséget.

- Az aradi népfelkelők az új
— Isonzó-csatában.
- Véresen visszavert orosz és
olasz támadások. —

Budapest, november 3. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonalala:

Észak-Oláhországban a románok tegnap számos helyen támadtak. Mindenütt visszavertük őket. Csapataink utána nyomultak az ellenségnek s a Vöröstorony-szorostól délkeletre és Predeáltól délnyugatra újra tért nyertek. Erdély keleti határán és az Erdős Kárpátokban csekély volt a harci tevékenység.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonalala:

Narajowkánál az oroszok hétszeri tömegrohamot kíséreltek meg, hogy visszazerezzék azokat az állásokat, a melyeket október 30-án szövetségeseink elfoglaltak. Az ellenség minden rohama legsúlyosabb veszteségek közepett omlott össze. A Stochod mentén, Huleviczétől délre osztrák Landwehrezredhez tartozó vadászkülönítmény elűzött orosz előőrsöt.

Olasz harctér:

A tenger melléki harcvonalon tegnap is legnagyobb elkeseredéssel folyt a harc. Az olaszok rettenetes ember és lőszerpazarlással folytatták támadásaikat. A Panewicz-erdőben, Sobornél és Vertoybától keletre fekvő wipachvölgyi állásaink voltak újra a bős támadások célpontjai. Az ellenséget sikerült mindenütt visszaverni. A gyulai második népfelkelő-ezred, a dalmát 23. Landwehrezred igen szívósan helytállottak. A Karst-fensíkon, Lokvica vidékén az ellenség legsúlyosabb vesztesége mellett megállítottunk egy új olasz tömegtámadást, amelyet a pecinkai magaslaton át és a Kostanjevica felé vezető mint mentén indítottak. Két ütegünk, amely itt a legvégsőkig kitarított, a tulerő nyomása folytán az ellenség kezére került. A fensík déli részén a derék 32. osztrák népfelkelő-ezred, a 15. és 98. gyalogezred arcvonalai előtt az ellenség minden támadása összeomlott. Az elfogott olaszok száma kétezerkétszázra emelkedett.

Délkeleti harctér:

Nincs ujság. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nem kell a vásár.

Az aradi vásár, mint általában a legtöbb ilyen adásvételi sokadalom, arról volt nevezetes, hogy az emberek ott olcsón tudtak vásárolni. A közönség azt hitte, hogy a vásáron mindent ingyen adnak és hogy a dunántúli kereskedő egyenesen boldog, ha az aradi fogyasztónak veszteségei mellett is eladhatja a portékáját. A mai aradi országos vásár teljesen kiábrándította a közönséget ebből a tévhitéből, mert a ma lebonyolított ügyletek a legszemérmertlenebb uzsora plánétája alatt születtek meg. Egy vakmerő vidéki eszmadia például kétszáz koronát mert elfogadni egy pár lakkosizmaért. Mai lapunkban utaltunk arra a kapzsiságra, amely az idegen élelmiszerkereskedők részéről már tegnap délután megnyilvánult, amikor egy kilogramm dióért öt koronát követeltek. A falusi termelő úgy gondolkodott, hogy neki is szabad zsebelni, ha a kereskedő túllépi a maximális árat. Azonban ezek a közéletmezési véresék ellelejtik, hogy a kereskedőt a városban ezer ellenőrző szem figyeli és ha megfélekedezik magáról, vagy az alkalmazottja többet kér a megszabott árnál, akkor irgalmatlanul kiporolják. Am a vásároszorosást senki sem kontrolálja, s úgy rabolhat, ahogy akar. Ma Aradon holnap Sopronban, a jövő héten pedig Ungváron fosztja ki a vásárban babonásan hívó közönséget anélkül, hogy annak a városnak a legcsekélyebb haszna is volna az ő „közgazdasági” tevékenységéből.

A kormány a vásárokat megrövidítette a háboru ideje alatt. Nagyon helyesen tette. Az intézkedést azzal okolták meg, hogy a háboruban az embereknek egyéb dolguk van, mint öt napon át a vásárban kóborolni s az időt fecsérelni. A falusi emberek ugyanis, ha egyszer beszabadulnak a városi vásárba, akkor nem hagyják el ezt a mozgalmas területet, amíg ott tömegeket látnak. Ezt megakadályozni, a népet az időpazarlás lehetőségétől megóvni — elsőrendű kötelessége a kormánynak. Amde itt nem volna szabad megállania. El kellene rendelni a háboru folyamán az országos vásárok betiltását. Tudjuk, hogy sokan tiltakozni próbálnak ez ellen és mindentéle érveket felvonultatnak a vásárok mellett. Pedig a mai vásárookra semmi szükség sincs. Minok ránk szabadítani az idegen piócákat is? Ez az egyetlen cikk, amelyben sajnós, nem szorulunk — behozatalra. (=)

Tengeri események:

November 2-án délelőtt egy tengeri repülőrajunk sikeresen bombázta a viestei állomást és a szénraktárakat, a Torre-porticellai radioállomást és a tárházat. Este egy tengerészeti repülőrajunk megtámadta a ronchii vasuti állomás épületeit, továbbá a selzi, a doberdói, a staranzanói katonai építményeket, a golamettai ütegeket. Sok találatot értünk el. Hajóhadparancsnokság.

Oroszok súlyos veszteségei hétszeres rohamnál.

(Visszavert oláh támadások.)

Berlin, november 3. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

A harci tevékenység általában mérsékelt keretek közt maradt. A Somme területének egyes szakaszain erős tűzérési tűz volt. Sailly elfoglalt házait tegnap reggel közelharcban ismét elvesztettük. Guedecourtól keletre és Pierre-Vaast erdő északi része ellen intézett ellenséges előretörések meghiúsultak. A franciáknak Vaux erdőre intézett tüze estefelé ellanyhult.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Az oroszok, hétszer is megismételt hiábavaló kísérleteik alkalmával, amelyek arra irányultak, hogy október 30-án Krasnolesietől nyugatra a Narajowka balpartján általunk rohammal elfoglalt állásaikat visszavegyék, rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonalala:

Erdély déli arcvonalán tüzelésünkkel, vagy szuronyharcban visszavertünk román támadásokat. Predeáltól délnyugatra, a vöröstoronyi szorosától délkeletre az ellenség után nyomultunk. Több mint 350 foglyot ejtettünk.

Balkán hadszíntér:

Nincs különösebb jelentőségű esemény. — Ludendorff, első főszállásmeister. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Morgenstern Róbert halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután Morgenstern Gyula aradi fogorvos táviratot kapott Bécsből, amely néhány szóval egy rendkívül érdekes élet tragikus befejeztét jelenti. A bécsi Aspern Brückengasse közepén emelkedik egy sárgára meszelt szálloda, a Hotel Kronprinz. Ennek egyik negyedik emeleti sarok szobájában lakott évtizedekig Morgenstern Róbert, az Aradról Bécsbe elszármazott publicista, akinek hirtelen halálát jelentette Aradon ma délután a szálloda tulajdonosa.

Egy rendkívül érdekes és Bécs világvárosias életében is figyelmet keltett talentum kibontakozását mondja el a szomorú hír. Arad, a mely igazán pazarul ajándékozott már meg sok tehetséggel más városokat, a Morgenstern fivéréket adta Bécsnek. Az egyik, Morgenstern Gusztáv dr., nemcsak egyik disze a császárváros ügyvédi karának, hanem mint Petöfi-fordító és a „Forum” című tekintélyes jogi és társadalmi folyóiratnak a szerkesztője, irodalmi körökben is jóhangzású névvel bír. Nehéz küzdelmek, sok csalódás és szép ideálok szertefoszlása után fejezte be életét a másik: Morgenstern Róbert, aki mint orvosnövendék került Bécsbe, de csakhamar hátat fordít ennek a pályának és mint egyik érdemes tagja a bécsi újságíró gárdának, a „Neues Wiener Tagblatt-nál” dolgozik.

Bécsi újságírók mondták, hogy Morgenstern újságírói működéséhez fűződik az osztrák zszurnalisztikában a tulajdonképeni nagystillű riporteri tevékenység. Magyar vér lobogott benne és bécsi kollégáinak rajongó csodálattal és tisztelettel beszélt szüntelenül a magyar újságírói és riporteri zseniről, amely vetekedik a franciával, az olással és sok tekintetben az amerikai mellé állítható. Singer Vilmos, a lap főszerkesztője, az európai sajtószerzővel elnöke rendkívül megszerette ennek a magyar embernek örökké újításokon spekuláló nyugtalan temperamentumát és maga irt lapjában egy külön riportot arról, hogy Morgenstern Róbert milyen új csapást vágott a tudósítás terén akkor, amidőn arra a Bécsben merész gondolatra tudta elszánni magát, hogy a nevezetés hódoló körmenet alkalmából, csak azért, mert pontos riportot akart írni lapjának, a készület legelső stádiumától a utolsóig, lovas cimerehordó szerepére vállalkozott és kosztümben, lóháton tette meg a felvonuló menettel együtt a Rotundától, annak végpontjáig az utat. Nem is volt egy lapnak sem olyan színes, pontos és kimerítő riportja, mint a Tagblattnak. A politikai riport terén is merész uttörés volt, a mit a soha osztrákká nem vált bécsi újságíró produkált. Mikszáth babérai csábitották és feltűnést keltő folyosói karcolatokat irt, amelyek oly frappáns színekkel rajzolták meg egy-egy politikai nagyságnak parlamenti életét, hogy Beck Vilmos báró, akkori miniszterelnök, aki különben bizalmával tüntette ki az újságíró, egyik parlamenti beszédében a híres Masszarik tanár jellemzésére Morgenstern Róbert kromkiját olvasta fel a Ház harsogó kacaja közt.

Nagy tudás, rendkívül nagy olvasottság és politikai éleslátás; jellemzik azokat a komoly publicisztikai dolgozatait, amelyeket a bátyja által alapított „Das Forum” című folyóiratba irt és amelyekben, mint szülőházájának hűséges fia, Bécsben, feltűnést keltő szókimondással állította szembe a mi javunkra, a magyar és az osztrák alkotmányos életet és mutatott rá még a züllésnek indult magyar politikai viszonyok rajzolásában is a pártpolitikai szétválás mellett összetartó nagy erőre, amely szembe áll az osztrák gyarmatosító és összpontosító

ferde törekvésekkel, amelyek nemcsak Magyarországnak, hanem Ausztriának is ártottak.

A Kronprinz szállodabeli kis szoba az utóbbi esztendőig igen érdekes társaságnak volt találkozó helye, amelynek tagjai mind az osztrák író világnak jelesei voltak. Az utóbbi években azonban Morgenstern sokat betegeskedett és mikor néhány hónappal ezelőtt megjelent Aradon, hogy katonai szolgálatra jelentkeztek, már alkalmatlannak mondták, mert a fehér hajú, de fiatal szívű újságíró nagyon beteg volt. Agyhűdés vetett ma véget érdekes, színes, sok hanyattatásban gazdag életének.

Látogatás az új közéleti hivatalban.

— Már együtt van a tisztviselői kar. — Beszélgetés Kürthy Lajos báróval és Kiszely dr. osztálytanácsossal. — Az új hivatal szervezője. — Tervek a zsirmizériák megszüntetésére. —

— Fővárosi tudósítónktól. —

A Deák Ferenc-utcai régi Angol királynőszálló aranycirádás, tükrös folyosóin napok óta élénk sürgés-forgás van. Szobákat rendezgetnek, butor-darabokat cipelnek. Ide hurcolkodnak ugyanis a belügyi, földmivelésügyi és kereskedelmi minisztériumokból azok az ügyosztályok, amelyek eddig szétszórta a közéleti ügyekkel foglalkoztak. A harmadik emelet nagy részét lefoglalta magának az Országos Közéleti Hivatal. Az épületben különben más hivatalos intézmények is helyet kapnak. A III. emelet egy részét a Földgáz részvénytársaság számára rendezték be, alatta pedig a Pénzügyi Központ kezdi meg működését. Az első emelet folyosójának falán még most is ott látható az a nyolc darab aranykeretes emléktábla, amely a szálló egykori fejedelmi vendégeinek névsorát örökíti meg. A földszinti feljáró mellett levő Deák Ferenc-emléktáblával szemben egy kis fülkében tartózkodik a portás, aki alig győz utbagazatást adni a tömegesen érkezőknek, akik valamennyien a közéleti hivatalt keresik.

A III. emeleten a III. számú szobában a belügyminisztériumból odaköltözött Kiszely Gyula dr. osztálytanácsost találjuk teljes tisztviselő karával. A mellette levő szobákban dolgoznak: Máriássy Tibor báró segédfogalmazó, Bittner Miklós titkár, Kemény Imre és Deaky Loránd fogalmazók, Szaplonczay Odón és Csipkay Karoly segédfogalmazók, Sariay Soma segédtitkár és Bezeredy András titkár. Azonkívül a belügyminisztériumból átjött az új közéleti intézményhez még mintegy tíz külső szolgálatos tisztviselő is.

A kereskedelmi minisztériumból a következő tisztviselők dolgoznak a közéleti hivatalban: Bud János osztálytanácsos, Vécsey Kálmán segédtitkár, Kolozsvary Miklós és Tamassy József fogalmazók. A földmivelésügyi minisztérium tisztviselői közül itt találhatók: Hampel Antal osztálytanácsos, Ivády Béla és Géczy Imre fogalmazók, Tiszty Lajos és Kövér Aladár segédfogalmazók. Az országos statisztikai hivatalból Jakubony, Szathmáry és Lumnitzer tisztviselőket rendeltek ki a Közéleti Hivatal szervezetébe, amelyben egy államrendőrségi tisztviselő is helyet foglal: Muskó Sándor fogalmazó, aki megfelelő detektívsegédkarral a kihágási ügyek fölött fog őrködni.

Kiszely Gyula dr. osztálytanácsos átkísért a 115. számú szobába, ahol a hivatal vezetője, Kürthy Lajos báró dolgozik, aki a következő szavakat intézte hozzám:

Szívesen veszem a sajtó érdeklődését. Tulajdonképen munkásságunk alapját most rakjuk le. A három minisztérium közéleti ügyosztályai már itt vannak és dolgoznak. Azon leszünk, hogy sikeres munkát folytassunk az

ország érdekében. A hivatal összeállításának belső szerkezetéről szívesen adunk részletes felvilágosítást. Természetes, hogy a rendszer még nem tökéletes. Idő kell, amíg terveinket teljesen beilleszthetjük a gyakorlatba.

Kiszely dr. osztálytanácsos adatai alapján az új hivatal működését a következőképpen foglalhatjuk össze: Az egész intézmény három főcsoportra oszlik és minden csoportnak osztályai vannak. Az első csoportban a következő négy osztályt találjuk: 1. élelmezési és rendészeti ügyek; 2. lisztellátási; 3. hus- és zsir- osztály; 4. külföldi import és export. A második csoportba tartozik: 1. statisztika rész; 2. cukor, petroleum, fa és szén; 3. a burgonya és gabona ipari feldolgozásának ügye; 4. a gyárak és általában a munkások élelmezésének ellátása. A harmadik csoportba tartoznak: gabona, tej, zöldség és gyümölcs. A hivatal foglalkozik majd olyan ipari termékek dolgaival is, amelyek az élelmiszer kérdésével szorosabban összefüggnek. Például a zsirügyek reszortjába fog tartozni a szappan is, amelyről később fog intézkedés történni. Új dolog a fa- és szénellátás ügye is.

A hivatal első ténykedése az lesz, hogy megalakítja a közéleti tanácsot. A tanácsot a hivatal elnökének javaslatára a kormány fogja kinevezni. Ez a kinevezés már a legközelebb meg fog történni. A hivatal egyik fontos szerve lesz az elnöki ügyosztály. Ennek megállapítására most folynak az előkészítő munkálatok. Az új hivatali szervezet lehetővé fogja tenni a vidékkel való közvetlenebb érintkezést is. Ebből a célból a hivatal vidéki kiküldöttjei állandó érintkezésben állanak majd a vidéki közéleti hatóságokkal és a kiküldöttek feladata lesz különösen az is, hogy rendszeresen megfigyeljék a vidék közéleti dolgait és tapasztalataikról időnkint jelentést kell tenniük az Országos Közéleti Hivatal vezetőségének. Ezek a vidéki kiküldöttek résztvesznek a most folyó rekvirálásokban is.

A hadsereg ellátásába az új hivatal természetesen nem fog be. Ezt továbbra is a földmivelésügyi minisztériumban intézik. A maximális árak szigorú megtartása céljából egy egészen külön árvizsgáló osztályt állítanak föl. A közel jövőben különösen a sertés- és a zsirügyek körül tesznek messze terjedő intézkedéseket. Erre vonatkozóan Kiszely dr. osztálytanácsos a következőket mondotta:

— A kormány tudvalevően a nemrég megjelent tengeri-rendelettel óhajtja enyhíteni a sertés és a zsir körül fölmerült anomáliákat. Ennek decemberben már meg is lesz a hatása. Minden hizláló, aki tengerit kap, köteles a kihízott sertéseket a hatóság felhívására átengedni a közfogyasztásra. Ezzel jórészt ellensúlyozni lehet a maximális árak kijátszását is, amire, sajnos, eddig kevés hathatós eszközünk volt, mert a közönség a hatóságokat az árdra- gítók ártalmatlanná tételében nem igen támogatta. Az új hivatal igyekezni fog ebben a tekintetben is rendet teremteni. A hivatal minden lehető meg fog tenni, hogy a maximális árak megtartásának szigorítását ott kezdje meg elsősorban, ahonnan a visszaélések tulajdonképen fakadnak. A zsirelosztás dolgában is több új intézkedés történik, azonban meg kell várunk, amíg a fővárosi zsirjegyrendszere életbe lép. Ez mintegy kísérlet lesz a további országos intézkedések megtételére.

Az épületben egyre mozgalmasabbá válik az élet. Új íróasztalokat, írógépeket cipelnek. Gépirókiasszonyok vonulnak föl. Szólanak a telefonok: Győr, Székesfehérvár érdeklődik liszt és sertés dolgában. A kapu előtt autó áll meg és egy-két perccel később Kürthy bárót röpti át Budára a miniszterelnökhöz.

AZ ARADI KOZLONY telefonoszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
nyomda	— — — — 15

Erdélyi frontjukat védik az oláhok.

— Távirati tudósítás. —

A Birseviya Vjedomosti az oláh főhadiszállásról arról értesül, hogy az oláh hadsereget az erdélyi fronton koncentrálik, hogy megakadályozzák az ellenség meglepetésszerű támadását. A többi összes oláh frontok, köztük a Dunavonal védelmét is, az orosz vezérkarnak engedték át.

Radió-ügynökség jelenti Bukarestből, hogy egy orosz tábornok visszatérve moldvai szemleutjáról, Bukarestbe érkezett, ahol a hatóságokat nyugalomra és higgadtságra intette, mert meggyőződése, hogy a moldvai front áttörése lehetetlen.

Angol jelentések szerint az oláhoknak a dobrudzsai csatában szenvedett veszteségei felülmúlják az összes többi csaták veszteségeit. Az oláh háború első hetei a hibáknak és félreértéseknek valóságos lidérenyomásai alatt ál-

lottak, ami a kórházakban is mutatja következményeit.

Verraux tábornok a Loeuvréban a következőket írja: Régóta beszéltek, hogy a németek éheznek, a hadianyaguk elfogyott és már az emberanyaguk is kimerülőben van. Hittünk, biztunk és reméltünk eddig, mostan azonban Falkenhayn hatszáz kilométeres fronton nyomul előre az elpusztult német csapatával. *Félünk, hogy abban az esetben, ha továbbra is előre nyomul, akkor tényleg bekövetkezik a kipusztulás...*

Ezzel a kis cikk véget ért, mert a cenzura a folytatását törölte.

Imbros szigetéről felszállott négy angol repülőgép nyolc repülővel a bukaresti repülőtéren leszállott.

Ketszáz koronás csizma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

— Hogy vette a csizma párját, — kérdezte az Aradi Közlöny tudósítója egy jó testü magyartól, akin egyáltalán nem látszik meg a háború nyomora.

— Adtam érte 200 koronát, vágta ki büszkén és úgy nézte végig a karján lógó lábbelit, mint valamikor a telivér esiköt szokta a gazda.

— Szörnyű drága, próbáltuk vigasztalni a bus embert.

— Tudja mit — mondotta ez — ha úgy vesszük, hát nem is drága, mert hát én most se adtam többet érte, mint máskor, mert máskor is csak 2 pár libának az áráért vettem én a csizmát.

Ennél jellemzőbben nem lehetne megmagyarázni azoknak a horribilis áraknak a keletkezését, amelyek a mai aradi vásáron, még a háborús árakhoz hozzászokott emberben is fölláztatták a türelmem minden angyalát. Az igaz, hogy ez az őszi vásár nem volt valami változatos, különösen nem volt nagy a kínálat. Ennek oka részint az, hogy kormányintézkedés következtében a vásár csak egy napos volt, másrészt azonban az, hogy a vasút forgalmi akadály következtében nem tudta volna pontosan szállítani a vidéken feladott árut és így az idegen kereskedők és árusok jórésze elmaradt. De a kereslet sem volt oly arányú, amely a megcsappant kínálattal szemben indokolttá tehetné azokat az árakat, amelyeket ma az aradi piacon, különösen ruházati cikkekért, kérni merészkedtek és majdnem az mondható, hogy készséggel fizettek.

Vajjon az erdélyi oláh invázió, vagy a husárok emelkedése okozta-e, azt nem tudtuk eldönteni, de a tény az, hogy Aradon ma egy birkabőrrel készült subáért 180 és 200 koronát fizettek és egy ugyanilyen bőrből készült mellesnek az ára 35—40 korona volt. Egy kötött és hanelez bélelt gyermeknek való téli sapka hat koronán alul nem volt kapható. Bőrből, de csak lábszárból készült téli sapka ára 10—12 korona, míg a másodrendű perzsabirka bőrből, természetesen hulladék darab bőrből gyártott sapkáért 40 koronát, sőt valamivel szebb minőségűért 60 koronát is kaptak a szücsök. Láttuk, amint egy paraszt asszony 240 koronát fizetett egy macskabőrrel bélelt posztó ködmennért. A struksz cőrnaszövetből és ronggyal

bélelt férfikabát ára 45—50 korona volt, míg egy fusztián bársonyból készült pantaloért 16 és 20 koronát kellett fizetni.

Egy pár hasított bőrből készült bakkanes ára 30—40 korona közt ingadozott. Egy pár bőrtalpu, női posztó cipőért 32—40 koronát fizettek, sőt a fatalpu papucs 6—8 koronán alul nem volt kapható.

A kötött téli alsóruha ma olyan drága volt, hogy egy trikónadrág és trikóing áráért azelőtt seviott szövetből készült férfi öltönyt kapott az ember.

Igen jó keletje volt a butornak, természetesen a puha fából készült parasztbutort vásárolták, de ebből feltűnően kevés jött a mai piacra. Igen kevés volt az ugynevezett bazár-áru is, sőt majdnem teljesen hiányzott a piacról a legfőbb szezon cikk, a *különtéle naptár*. Elmaradt ennek következtében az elmés és fáradhatatlan kikiáltó is, úgy, hogy a mai vásár szintelen és egyhangú volt e miatt.

Az élelmi cikk, mint már említettük, a közlekedési viszonyok miatt, szintén nem jött olyan tömegben, mint máskor és ami volt, azt korán reggel, vagy közvetítők, vagy kereskedők vásárolták össze, úgy, hogy az aradiak alig vehettek valamit.

Erdős Ignác városi állatorvos a következő érdekes adatokat szolgáltatta az Aradi Közlönynek a mai állatvásárról:

— A ló- és a szarvasmarha-vásárt tudvalevőleg szintén ma tartották. Részben ez is az oka annak, hogy rendkívül nagy tömegben kerültek felhajtásra a háziállatok. Már a kora hajnali órákban kezdődött meg a felhajtás és egész délelőt tíz óráig egyfolytában özönlött a sok állat a vásártérre. Felbecslésem szerint szarvasmarhában mintegy kétezeröttszáz darabot hajtottak fel. Rendkívül élénk volt a kereslet a szarvasmarhák iránt. A budapesti kereskedők, továbbá a földbirtokosok és a katonai élelmezési hivatalok megbízottai nagy mennyiségben vásároltak és például Aradról tizen-nyolc vagon szarvasmarhát szállítottak el. Az elszállított jószág nál sokkal nagyobb a lábon elhajtott szarvasmarhák száma. A felhajtásra került anyag között igen sok volt a prima minőségű. Volt közöttük közepes is, továbbá hizlalásra szánt és igásjószág. Megállapítható, hogy az árak, tekintve az anyag kiválóságát, egyáltalán nem mutattak esést. Sőt a néhány hét előtti árakkal szemben némi emelkedést is lehetett megfigyelni. Az árak körülbelül így

alakultak: A jobb minőségi ökör kilogrammjára 4—4,60 korona, a másodrendű ökör 3,60—4 korona volt. A borju felhajtása is jelentékenynek mondható. Közepes borju mindössze talán tíz darab került a vásárra. Azonban a növénydek borju elég szép számmal volt képviselve és kilogrammonként 3—4 koronával kelt el.

— Meglepetést keltett a lovaknak igen nagy mennyiségű felhajtása. Mintegy négyezer darab lovat hajtottak fel a vásárra és ebből összesen kétszáz darab kelt el. Leginkább katonai bizottság vásárolt lovakat. Jelen volt többek között Jakobovits kapitány, aki a hadtest területén, tudomásom szerint, a legnagyobb katonai lóvásárló-bizottságnak képviselőként szokta a bevásárlásokat végezni.

— Magánosok alig vásároltak lovat. Az árak körülbelül így alakultak. Jó minőségű ló darabja maximálisan 2600 korona, a közép ár pedig darabonként 1600—2000 korona volt. A lóvásár már a kora délelőtti órákban szétszort. Az árak tekintetében határozott esés volt tapasztalható.

A sertések is nagy számmal kerültek az aradi vásárra és a maximális áron cseréltek gazdát. Juhokat csak kisebb számokkal hajtottak fel és ezek közül a nehezek párját átlag 200—220 koronával kelt el. Véleményem szerint az állatvásár sikerét a kedvező időjárás lényegesen mértékben mozdította elő. Máskor ugyanis rossz, lucskos idő van s akkor a környékbeli állattartó gazdák nem sietnek ilyen nagy tömegben Aradra. A jó időjárás azonban lehetővé teszi, hogy a mezőgazdasági munkákat néhány nappal elhalasszák és időt szakítsanak a gazdák maguknak arra, hogy felkeressék az aradi vásárt.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor

A Wolff-ügynökség jelenti: Illetékes katonai részről közlik velünk, hogy Douaumont-Vauxnál levő frontszakasz elülső vonalának tervezett visszavonását az előre elkészített állásokba a csapatok ma éjjel fejezték be. A franciák október 24-én a ködös idő segítségével olyan időpontban nyomultak előre, amikor a vonal visszavonását már megkezdettük és itt helyi sikereket értek el. Vaux erdőjében ellenben november 2-ára virradó éjszakán az ellenségtől való elszakadás és a tervszerű visszavonulás az ellenség tudta nélkül történt. Hajnalkor a franciák örült pergőtüzzel árasztották el az erősséget és a tüzelés csak napközben végződött be, amikor a francia roham oszlopok megindultak s a nyitott ajtókat döngették, akkor már az erősség teljesen üres volt. Erdemesnek tartjuk ezekhez még megjegyezni, hogy Vaux erősségének feladása a verduni arcvonalszakaszon helyzetünkben a legcsekélyebb hatást sem idézte elő.

Egy stockholmi kereskedő hazaérkezett Oroszországban és Finnországban tett üzleti utjáról és elbeszélte, hogy a Sebastobol sorhajó nyolc nappal ezelőtt Helsingforsnál aknába ütközött és megsemmisült. Német tengeralattjárók mutatkoztak a helsingforsi kikötő bejáratánál. Julius közepén német torpedóüldöző flotta jelent meg Utne, az Aland-szigetek egyike előtt és a lakosságot, amely a kikötői munkálatokkal volt elfoglalva, arra kényszerítette, hogy szüntesse be a munkát. Helsingfors környékén 20.000 kínai kuli vasútépítéssel foglalkozott.

Luganó. Tittoni távozásának okául azt emlegetik, hogy a követ nem akarta az újabb olasz offenzívát, mely a franciák kívánságára bukása után nyomában megindult.

Washington leszámazottja a hadseregünkben.

(A „nagy elnök“ sarja ulánus tiszti.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amíg Amerika Egyesült Államaiban mindenki azon izgul, hogy semleges maradjon-e a háború végéig az Unió, és az ententebarát sajtó a poklok minden erejével két táborra szeretné szakítani a köztársaság népét és Hie England Hie Germanie jelszóval, míg Wilson és Hughes készülnek az elnök választásra, rendkívül érdekes tudni azt, hogy az Egyesült Államok bálványának a „nagy köztársaság atyjának“ egyik sarja, osztrák-magyar zászlók alatt küzd a harctéren, esetleg életét is feláldozza új hazájának szent ügyéért.

Washington György báró, a 2. ulánus ezred tisztje, a galíciai fronton küzd Oroszország ellen és ez a felfedezés érthető feltűnést keltett az Óceánon túl, ahol most a lapok igen sokat írnak a világtörténelem egyik legnagyobb alakjának utódjáról, és a következőképp írják meg leszámazásának és életének történetét.

— Két Washington testvér és egy nagybátyjuk Washington Jakobus vett részt, mint a Stuartok híve a Kronwell elleni összeesküvésben. Mindhárom Lankashirben születtek és ugyanazon ősnemesi családnak voltak tagjai. Mikor a hatalmas puritán levérte az összeesküvést, a Stuartok számos híve hagyta el hazáját és vándorolt ki Amerikába, ahol Virginia államban telepedett le. A három Washington is így eselekedett és közöttük a legöregebb John lett a nagy Washington György ösapa. Jakobus nem sokáig bírta az újvilág klímáját és visszatért Európába, letelepedett Rotterdamban és nőül vette a város polgármesterének Van den Laennek leányát. Ebből a házasságból származik az a nemzetség, amelynek utolsó sarja most a vérrel áldoz a magyar ügyért is. Ez a rotterdami Washington ág igen sok kiváló katonát adott a németalföldi hadseregnek. Az ország története sok kitűnő szolgálatukat jegyzi fel. Így megemlékezik egy második Washington Jakobusról — a hollandi család ötödik nemzeteről — aki a tizenkilencedik század elején élt. Ugyáztízik zsoldos katona volt, mert mint tiszt egyszer itt, egyszer ott tűnik fel, a viharos időkben él Párisban is ismerik és végül letelepszik a csendes Münchenben, ahol a bajor király szolgálatában áll. Annak jutalmául, hogy újjá szervezte a bajor hadsereget, megkapta a báróságot. A bárói oklevélben világosan és határozottan megmondja a király, hogy eme híve ősrégi és híres családból származik és hogy címere felnyulik a tizenkettedik századik és már ez a körülmény maga is nemesi mivoltát bizonyítja. Washington báró idővel a bajor hadsereg generalisszimusa lett és mint a király főkamarása 1848-ban halt el Münchenben kalandos és munkás élet után.

Ez a bajor tábornok kétszer nősült, az első felesége egy Huttenbach barónó volt, a második bruneggi Segesser barónó volt. Mind-egyik házasságából fia született. A fiatalabb gyermek 1897-ben utódok nélkül halt meg, míg az idősebbik, Maxmilian báró, Miksa bajor király keresztfia, plántálta tovább a híres nevet. 1855-ben nőül vette Oldenburg Friderika hercegnőt, az akkor uralkodó nagyhercegnek, Agostonnak, valamint a későbbi görög királynőnek Amáliának, Ottó görög király feleségé-

nek nővérét, aki tehát nagynénje volt a mostani görög királynak. Washington Maxmilian feleserelte bajor hazáját Ausztriával és a Gráz melletti Pölcz várkastélynak lett az ura. Ő is tiszt volt. Részt vett az 1806-iki porosz ellenes háborúban. 1870-ben azonban Poroszország oldalán küzdött a franciák ellen. Megkapta mind a két vaskeresztet és lovagja lett a Johanita-rendnek. Bécsben, mint valóságos, belső titkos tanácsos és az urakházának tagja, nagy szerepet játszott. Erlachi villája hosszu ideig központja volt az irodalmi és művészi világnak, lemondott tiszti rangjáról és egész erejével írásban és szóban a világbékeért küzdött. Ő is és hercegi felesége büszkék arra a névre, amelyet viseltek és egyetlen fiuknak a legnagyobb Washington nevet adták és Györgynek keresztelték.

A sors ironiája azt akarta, hogy Washington György báró pacifista atyjával ellentétben, a világ legnagyobb háborújába sodródjék. Minthogy gyermektelen és ő az utolsó a családban hollandiai ágából, amerikai rokonaihoz fordult, hogy felajánlja nekik nagy birtokait és közöttük keresse európai címének és háza tradíciójának jövő viselőjét. De eddig még egyetlen Washington sem találkozott, hogy elhagyja azt az országot, ahol ez a név mindent jelent.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyárral ifjusági és népies előadás: *Fészek a viharban*, vígjáték.

Este nyolc órakor rendes helyárral: *Csoda csók*, operett. (C. bérlet.)

* **A színház hírei.** Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél 4 órakor, mérsékelt helyárral a „Tökéletes asszony“, Lehár kiváló operettje van műsoron. A társulat teljesen új betanulással hozta színre ezt a kiváló operettet, amelynek eddigi előadásában zsúfolt ház gyönyörködött. A „Tökéletes asszony“ főszereplői Horváth Mici, Járai Böske, Győző, Járai Sándor, Róna, stb. Este 8 órakor rendes helyárral a legnagyobb sikert aratott színmű, a „Névtelen asszony“ kerül színre, a vezető főszerepekben Harsányi Margit, Szendrei, Delli, Kiss Miklós stb. — *Ifjusági és népies előadás.* Holnap tartja a társulat az idén az első ifjusági és népies előadást, amely mindenkor a legnagyobb élvezetet nyújtja a közönségnek. A mai előadás főszereplői Harsányi Margit, Kiffer Lujza, Delli, Kiss Miklós, Kertész stb. — *A Csoda csók.* Strauss kitűnő operette újdonságának holnap lesz a harmadik előadása, az előadás központjában Z. Várady Margit, Járai Böske, Győző, Járai Sándor, Róna a főszereplők. — *A keringő.* Ruttkay György legújabb színjátéka lesz a legközelebbi újdonság, amelyre a társulat nagy gondot készült. A keret, amelyben az izgalmas és érdekes darab lejátszódik, finom és hangulatos. Már az első szavaknál feszült figyelem terül a közönségre. A zeneszerző játszik, eljátsza élete nagy keringőjét, eljátsza egy dalban életének egy fájdalmas epizódját, minden elsőtől s aztán átéljük a zeneszerző szomorú szerelmes történetét. Az újdonságban minden szerep elsőrendű kézzel van.

* **Az amerikai nagynéni.** (Nordisk műsor az Urániában.) Az Oliver filmgyár kiváló termékeit: Egy bajos és ötletes vígjátékot mutatott be tegnap a színház. A vígjátékot színpadon ismerjük és benne arról van szó, hogy egy fiatalember barátját öltözteti fel nagynénjének a kibe a nagybaci belebolondul és ezzel a komikus helyzetek egész sorozata szolgálja az élvezetet. Nem kell sokat dicsérnünk a

ha azt mondjuk, hogy a világhíres Oliver-gyár készítette a felvételt és hogy elsőrangú színészek működtek közre. Nem kevésbé szenzációs a „Beszélő szemek“ című detektív dráma, amely szintén Nordisk termék és kiválóságával nagy sikert aratott a tegnapi bemutatón. — *Bogdán Stimoff*, O felsége a bolgár cár filme, mely mindenütt diadallal járta be a művelt világot, legközelebb az Urániában. 5

* **„A nábob felesége“ ma kerül bemutatásra.** A rendetlen vonatjáratok miatt, amelyek annyi kellemetlenségnek a felidézői, az Apolló-színház kénytelen volt egy nappal elhalasztani „A nábob felesége“-nek premierjét. A várva-várt filmet csak szombaton reggel kézbesítik s így a bemutatása mára marad. A műsorváltozást a színház igazgatósága előre közölte a közönséggel, amely szabadon választhatott a fölötte, hogy megnézi-e a műsorra tűzött pótképeket, avagy megvárja a szombati bemutatót. A nézőtér a műsorváltozás ellenére is megtelt s a közönségnek nem volt oka panaszkodnia, mert a bemutatott filmek az újdonságok legjavából valók voltak. Szombaton az első előadástól kezdve „A nábob feleségét“ vetíti az Apolló-színház.

* **Szibéria.** (Dráma a fehér cár birodalmából.) Hétfőtől kezdve a mai történelmi idők hangulatát visszatükröző gyönyörű filmet mutat be az Apolló. Szibéria a címe ennek a grandiózus filmnek s „a fehér cár“ birodalmának borzalmainak kapuit nyitja meg előttünk.

* **„Márta“** 5 felvonásban Fedák Sári és Rátkai Mártonnal a főszerepben vasárnap az *Erzsebet mozgószínházban*. A híres és ünnepeit színésznőnél nagy estély van. A színesen kavargó tömegben, a sok vakító toalett között a legfeltűnőbb magáé a háziasszony: talpig fekete bársony. Amint belép a terembe, a vendégei sorban megkérdezik, miért hord mindég fekete ruhát. Tréfásan, dévajkodva mond mindenkinek valamit. A kérdezősködőket, udvarlókat a szoba tulsó sarkából nézi a doktor, aki szerelmes a színésznőbe. Amikor kissé magára marad, odamegy hozzá: — Maga most mindenkinek hazudott! — Márta nem bírja ki a férfi tekintetét, zavarában egy fötelbe hátrál, játszik egy rózsával és lesüti a szemét. A doktor két keze közé fogja a fejét, lenéz rá és szerelmesen kérdi: — Még nekem sem mondaná el az élettörténetét? — Magának igen, mondja Márta. Hosszu história, szomorú história, menjünk talán egy másik szobába, ahol nem zavarnak. És Márta a másik szobában, a kandalló előtt ülve, elkezdí mesélni az élete történetét. És eltűnik az eddigi finom szoba, hogy a helyébe jöjjen a sok változatos kép: Márta életének képei. Legközelebb: A mirjam nagy Eikó skáger. \ 3461

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Zürich. A Züricher Zeitung vezércikke a német-norvég viszályról azt mondja: Miért vonatkozik a norvég tilalom csupán tengerjárókra? A korlátozás elárulja, hogy a norvég rendszabályt az entente hatalmak idéztek elő. A norvég tilalom szövege szerint semlegességre törekszik, de olyanra, amely egyoldaluan a háborús felek egyik legnagyobbikának nyújt előnyöket. A német rendszabályok megfelelőnek a megállapodásoknak, melyeket az Egyesült Államok kötöttek Németországgal. Wilson a szigorított formában felelő német tengerelattjáró háborút olyannak tekinti, amely megfelel a nemzetközi jog határozmányainak és ezért visszautasítja hogy a német hadi tengerelattjáró meglozza nemzetközi jog által elismert hadihajó jelleget. Eitenben a norvég kormány a csúszka, ok tekintetében az angol-francia felhagyást tette magáévá.

„Csak harmad osztályon utazhatnak a német képviselők.”

(Vihar a cenzura miatt a birodalmi gyűlésen.)

— Távirati tudósítás. —

A berlini birodalmi gyűlésnek ismét viharos ülése volt, mert a német parlament ez alkalommal is egy nagy szabadságkérdéssel, a szabad sajtóval és a cenzurával foglalkozott. Az a nagy bizottság, amely a külpolitikai és hadviselés kérdéseit tárgyalta zárt üléseiben, törvényjavaslatot nyújtott be a birodalmi gyűléshez, amelynek a lényege az, hogy a jövőben a politikai cenzuráért a felelőséget a birodalmi kancellár köteles viselni. Ezzel a törvény élesen ketté akarja választani a katonai és politikai kérdések felülbírálásának ügyét, amely jelenleg a 70 év előtt készült, és az ostromállapot elrendeléséről szóló törvény szerint katonai kézben van egyesítve.

Valamennyi szónok, aki e tárgyban felszólt; a legélesebben elítélte a német cenzurahivatalok eljárását. Maga az előadó Stresemann dr., aki elfogadásra ajánlotta a törvényjavaslatot, a katonai cenzorok visszaéléseiről panaszkodott és azt mondta, hogy ezek eljárása többször a személyes szabadság megsértéséig terjed. Megtörtént, hogy az államalkotmány törvényének ellenében, amely szerint a birodalmi gyűlés tagjainak joguk van vasuti jegyeikkel bármely vonatosztályban utazni, a katonai hatóság azt parancsolta, hogy csak a III. osztályt használhatják. A sajtócenzura hallatlan módon beleavatkozik még a hirdetés rovatba is. Lapokat tiltottak be és ez a betiltás nem akart egyéb lenni, mint büntetés. Ezeknek az állapotoknak törvénnyel kell véget vetni.

Gröber centumpárti azt hangoztatja, hogy a katonai hatóságoknak árt legjobban, ha túllépik azt a határt, amelyet a szükség és a törvény eléjük szab és megtörténik olyasmis, hogy a hivatalos helyeken, kellemetlen politikai vélemények miatt elnyomják a sajtót. Megtörtént, hogy eltiltották egy császári megkegyelmezés nyilvánosságra hozatalát, mert állítólag ebből megtudta volna a világ, hogy a mértékadó katonai helyeken ma más álláspontot foglalnak el a párbaj kérdésben, mint azelőtt. A mainzi katonai kormányzó nem engedi megbírálni a kancellár politikáját, már pedig nagyon sajnálatos, ha egy országot vezető férfi politikája csak akkor tartható fenn, ha a sajtó arról hallgat.

Geck szociálista szóvá tette, hogy Elzászban a katonai hatóság eltiltotta, hogy a lakosság franciául beszéljen és megköveteli, hogy a nyilvános gyűlésekben a szónokok előbb mutassák be beszédeiket. Elmondja, hogy Herzfeld és Antrik képviselőknél házkutatást tartottak. Szóvá tette a Berliner Tageblatt, a Vorwärts című lapok beszüntetését, pedig ezek a lapok sem irtak mást, mint amit a kancellár mondott, t. i., hogy tiltakoznak az elfoglalt területek anneksziója ellen. A sajtó vezetői is vannak annyira hazafiak, van olyan érzékük az állam érdekei iránt, mint a cenzoroknak.

Müller dr. haladóparti a birodalmi gyűlés okolja a mostani állapotokért, mert a háboru előtt az ismeretes zaberni eset alkalmával nem tisztázta a katonai és politikai hatóságok egymáshoz való viszonyát és ezért most kell ezeket a tarthatatlan állapotokat, a háboruban orvosolni. Azt mondja, hogy az ostromállapotról szóló törvény a legrosszabb diktaturát teremtette meg és olyan önkényuralom keletkezett a

nyomában, amelyet Németország még sohasem ismert. Ma van egy hadisajtó hivatal, amelynek sivársága és formalizmusa elképzelhetetlen károkat szül és amely odavezetett, hogy a képviselők immunitását sem tisztelik többé. A parlamentnek tiltakoznia kell, hogy értelmetlen emberek egy elavult törvény ostoba intézkedéseit alkalmazzák a mai időben. Valóságos botrány, ahogy a képviselőházi tudósításokat Németországban kezelik. Ez ellen minden pártnak tiltakoznia kell. Valóságos rafinériával bosszantják mindazokat, akik a nyilvánosság elé akarnak lépni. Sajnálhatjuk ezeket a cenzorokat, mert egy oly rendszernek az áldozatai, amely magában viseli a nevetségesség minden előfeltételét. Vannak jóhiszemű, de vannak rosszhiszemű cenzorok is. A jóhiszeműek örülnének, ha megszabadulhatnának hivataluktól, a rosszhiszeműek azonban hatalmi és parancsolási mámorban szenvednek és akik csak arra törekednek, hogy a sajtóval éreztessék hatalmukat és azért úgy kezelik, mint egy iskola gyermekét. Olyan emberek, akik soha egy tisztességes mondatot nem tudtak leírni, akiknek eddig semmi közük sem volt a sajtóhoz és a háboru után sem lesz közük hozzá, bírálják felül a híres publicisták cikkeit. Minden cenzornak megvan a maga politikai véleménye és ezt akarja ráerőszakolni arra a lapra, amelyet kiszolgáltának neki. A kormányhoz sem méltó ez, mert a cenzura kérdésében nem játszik más szerepet, minthogy a katonai szisztéma helyett, ő tartja a hátát a parlamentben az ülések elé, a gyepelő mégis a katonaság kezében van, akárhogy tiltakozik ellene a kancellár. Elismerem, hogy Helfferich dr. érintkezésbe lépett a katonasággal és egy kis szabadságot akart a sajtónak kieszközölni, azonban a berlini főparancsnokság mégis eltilt minden kritikát, amely az élelmezési központok ellen irányul. Különösen szembetűnt Hoff birodalmi gyűlési képviselőnek esete, aki egy cikket írt a vadak pusztítása ellen. A második hadlest parancsnoka Witinghoff tábornok egy rendeletet adott ki, amelyben oly hangon kel a képviselő cikkében jogosan megbírált Putbusz herceg védelmére, hogy én, aki bajor vagyok, szintén megsértődtem miatta. Meklenburgban a cenzura a sajtó hirdetési részét is megtámadta és eltiltotta például egy gyermek-tápszert dícséretét. Sehol a világon oly rosszul nem kezelik a sajtót, mint nálunk. De nem elégsznek meg a lapokkal, hanem még a könyvkereskedések ellen is fellép a cenzor. De míg egyik oldalon nagyon szigorú, másrészt sok dologgal nem törődik. Október 14-én megjelent egy cikk az Alldeutsche Zeitungban, Jung Erich tanártól, amelyben az író azt fejtegeti, hogy miért nyilvánul meg a kormányban a plutokrázius álláspontja. Azt mondja a cikkíró: „A kancellár a maga helyettesül egy hivatásos bankárt választott ki”. (Nevetés. Helfferich dr. is nevet.) Második helyettese szintén pénzkereső familiából származik. Legtekintélyesebb munkatársai Dellbrück Lévald, Rathenau, Goldberger stb. mind kereskedő és iparos családokból származnak. Alig van közöttük olyan, aki származása és családi tradíciója révén, ahhoz a körhöz tartoznék, amely 200 év óta építi a porosz államot. Maga a birodalmi kancellár olyan családból származik, amely több nemzedéken át Frankfurtban és Párisban

nagy banküzletet folytatott. Ez az oka, hogy bennünket olyan férfiak vezetnek, akiknek a szíve már elvesztette a háborút és akik Mamon bálványtól jobban félnek, mint ellenségeinktől és az Istentől. Ehhez nem kell kritika. De azt kérdelem pártatlan cenzor az, aki ezt a cikket áteresztette? Mindnyájan érezzük, hogy ez így tovább nem mehet. Ennek az állapotnak a következményei a politikai méregkeverés, ennek a következménye a sok tere-fere, a kölcsönös meggyanúsítás, folytonos leselkedés. Mi örülnénk legjobban, ha a jövőben nem kellene ilyen kérdéseket többé szóvá tenni.

Helfferich dr. államtitkár tiltakozik az ellen, hogy a cenzurát, mint valami német intézményt tüntessék föl és rámutat arra, hogy Angliában és Franciaországban sem kezelik enyhébben, noha azok a szabadságok hazája. Bemutat egy lajstromot, amely szerint Franciaországban 22 lapot szüntettek be három és hat hónapra. Angliában minden gyanu alapján házkutatásokat lehet tartani, sőt még nyomdákat el is szabad pusztítani. A francia katonai hatóságnak joga van gyűléseket betiltani, sőt a parlament és a kormány ellen irányuló támadások megjelenését is megakadályozhatja. Minden országban vannak a cenzura körül bajok és visszaélések és egyáltalában nem követeljük magunknak azt a dicsőséget, hogy mi állunk ezeknek az élén. En megértem, hogy a vér és pénzáldozat mellett igen nagy áldozat a szabad vélemény nyilvánításnak a korlátozása és népünk dicsőségére válik, hogy a szabad vélemény nyilvánítást legalább olyan nagyra becsüli, mint a pénzt és a vért. Azonban az a meggyőződés, hogy a mai háboruban a szabad szó nem lehet olyan korlátlan, mint a békében, ép olyan mélyen gyökeredzik a népben, mint annak a szükségessége, hogy tovább forgassa fegyverét. A kormány teljesen elismeri, hogy a cenzura kezelése nem mindig szerencsés és a kancellár hajlandó a cselekedeteiért a felelőséget vállalni, valamint arra is, hogy a katonai hatóságoknak tanácsokat adjon. A cenzura korlátozásáról már tárgyalt is a német sajtó országos szövetségével. A legfőbb cenzurális hatóság utasította alantásait, hogy a belpolitikai és gazdaságpolitikai kérdések tárgyalásai semmiféle korlátozásoknak nincsenek alávetve és csak gyűlölködő, egyes foglalkozási ágakat megtámadó cikkek megjelenése tilos. A külpolitikai kérdések tárgyalása nem lehet korlátlan. A kancellár nem arra használja fel a cenzurát, hogy a személyét védje, mert különben a cenzurának igen sok dolga lenne. (Derűlttség.) Hajlandóak vagyunk a tulkapásokat, a visszaéléseket megszüntetni és elismerjük, hogy a legmagasabb katonai helyek és a kancellár szándékait nem mindenütt valósították meg. A kormány is elismeri, hogy a német sajtó ebben a háboruban megtette kötelességét, a kormány tudja azt is, hogy sem a háboru, sem a hadvezetőség nem mondhat le a sajtó készsége és áldozatkész támogatásáról.

A birodalmi gyűlés a nagy bizottság által beterjesztett törvényjavaslatot kiadta egy speciális bizottságnak.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábortól előfizetőinket, akiknek a tábortól postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábortól postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Német invázió Angliába a csatornán át?

(Megegyezik Norvégia Németországgal.)

— Távirati tudósítás. —

A Frankfurter Zeitung jelenti: French tábornok egy csapatszemle alkalmával a következőket mondta: A német naszádoknak a csatornában történt előretörésével kapcsolatosan az ellenséges inváziótól való félelem Angliában teljesen alaptalan. Nem valószínű a német invázió, azonban mindenesetre fel kell készülni egy esetleges inváziós kísérlet elhárítására.

Az angol admirális jelentése szerint a Genista angol aknaszedő egy német buvárhajó megtorpedózta. Az aknaszedő elsüllyedt, az összes tisztek, valamint hetvenhárom főnyi legénysége, tizenkettőnek kivételével, elpusztult.

Az admirális közli: Az Oldambt nevű németalföldi gőzöst szerdán éjjel az ellenség a Nordhinder világítóhajó közelében zsákmányul ejtette. A hajóra kobozó legénység szállott, akik a hajót Zeebrüggebe akarták vonni, amikor csütörtökön virradatkor egyik könnyű hajónk utólrta. A kobozó-legénység kísérletet tett, hogy a hajót levegőbe röpítse, csóna-

kokba szállt, ugyszintén a hajó saját legénysége is. A kobozó legénységet, amely egy tisztből és kilenc emberből állott, utólrta és elfogták. A hajót egyik járművünk vontató kötélre vette, amikor öt német torpedóromboló érkezett, valószínűleg azért, hogy a zsákmányt a kikötőbe kísérjék. A német járműveket megtámadtuk és menekülésre kényszerítettük. Az Oldambt hajót öt órán át Hoek von Hollandtól hat mérföldnyire vontattuk, ahol egy holland vontatóhajónak adtuk át.

Az összes eddig érkezett jelentések szerint a német norvég konfliktus békés elintézését fog nyerni. A holnap átnyújtandó válaszjegyzék szövege eddig ismeretlen, azonban ennek ellenére is úgy tudják, hogy a két állam közti viszonyban javulás állott be, amit legjobban a börzén az emelkedő ártendencia igazol. Norvégia közeli mozgósításáról elterjedt hírek teljesen alaptalanok és ezeket a híreket a legerősebben megcáfolják.

Egy önálló nő

a „barátnők“-ről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi „barátnők“ problémája rendkívüli módon foglalkoztatja az aradi közönséget. A mai nap folyamán a következő érdekes hozzászólásokat küldötték be olvasóink:

I.

Mélyen tisztelt szerkesztő ur! Hogy a „két barátnő“ polemijája nagy port vert fel Arad női társadalmában, az csak természetes dolog, hisz ez a téma jelenleg nagyon aktuális és úgy társadalmi, mint általános erkölcsi szempontból megérdemli, hogy mindenféle nézőpontból megvilágítsuk azt. — Figyelemmel és teljes tárgyilagossággal olvastam el úgy a pro-, mint a kontra véleményeket; tárgyilagossággal, mondom, mert nem tartozom egyik csoportba sem; se a királyfiakat váró (azért ha jön, kész örömmel fogadom), sem az azokat, már barát alakjában megnyert leányok közé. — Nyilvános, a nő egyéniségével legjobban összeférő pályán működöm és bár a tizenhat évet már régen meghaladtam, a sok dologban nem értem rá tulságosan lehervadni; azt látom, a munka legjobban impregnálja az embert! — hogy banális ne legyek: ez az élet sója.

Es higyjék el, kedves uri leányok, saját magam keresetéből, mindig fényesen telt mindenre, még az olyan nagyon megirigyelt magas-szárú cipőre, sőt még az az averzió sem vert le egy percig se, amely részben Balkán-iz, részben pedig kijegecesedett magyar felfogás, melylyel egyes emberek, az ugynevezett önálló nők iránt viseltetnek.

Igenis, kedves uri leányok, sohasem volt annyira terük a nőknek, az anyagi érvényesüléshez aránylag kevés képzettség mellett, mint a jelen nehéz napjaiban! Tehát fel a fejvel és le az önkultusszal! nincs nekünk barátra szükségünk! Azonban, ha az igaz szerelem hajt egy uri leányt annak a karjaiba, akinek öt törvényes formák között magáévá tenni lehetetlen, a jövő változó viszonyai között, erkölcsi bátorságért kalapot emelhetünk előtte. Hisz nézünk Arad társadalmában látó szemmel szét, észrevehetjük, hogy az ugynevezett „jó társaság“ nem egy viszonyt szankcionál, melyet bár nem a gyengédséget nélkülöző leányok, ha-

nem a mindenben bővelkedő asszonyok kötnek. A barátnőknek teljesen igazat adok, az ő nevelésüknél csak a legritkább esetben állott művelt apa, anya, francia kisasszony és angol miss, nekik vagy surolni kellene, vagy testüket bocsájtják áruba és ha nincs meg bennük a velük született jó érzés, vagy tulságosan lobog a vérük és az utóbbit választják: jól teszik! Szép a pillangó élete, ha ugyan rövid is (az apró molylepkékről nem is szólva). Véleményem talán kissé fölényesnek tetszik, de ez inkább csak a leszűrt tapasztalatok és az élet alapos ismeretének eredménye. Melylyel vagyok kiváló üdvözlettel egy önálló nő.

II.

Igen tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg kérem, hogy az „aradi barátokra“ és az „aradi barátnőkre“ vonatkozólag egy alább megtörtént esettel szolgálhassak tisztelt szerkesztő urnak.

Mert tessék meghinni, hogy nem mi férjhez menni vágyó leányok vagyunk az okai, hogy a mai fiatalság csak „barátnőt“ akar, hanem azok az urak, akik „barátok“ akarnak lenni.

— Két évig udvarolt „komoly“ szándékkal egy fiatal aradi uri leánykának, egy aradi uri fiatalember, — kinek anyagi viszonyai „elég“ jók voltak? Az első háborús év május havában ő is bevonult, majd néhány hónap múlva kikerült a frontra; a hounan is ideálnőjével igen szorgalmasan levelezett és mint már háboru előtt is, ugy ezidő alatt is nem egy levelében ígérgette a házasságot, csak a jó isten őt haza segítse. — Természetesen csak majd a béke megkötése után kellett volna a házasságnak megtörténnie.

— Ez év július hó első napjában a kis kadett könnyű sebével haza jött. — Felkereste imádottját. E találkozásuk, — a leány ugy érezte — nem az volt, amit várt, bár a fiatalember azért minden napos vendég volt továbbra is a leányka szülői házában. S a kis leány továbbra is azt tapasztalta, hogy a látogatások csak kötelességtudóak, amit meg is mondott a kadettnak. Mire a lovag ur kivágta:

— De hát magácskának tisztába kell azzal lennie, hogy én még egész gyerek vagyok!

Az uri leányka erre választ nem adva, ugy vélte, hogy biztosan csak rossz napja van „Ö“-nek, mert amikor neki megígérte, hogy elveszi feleségül a kis leány — még 16 éves alig volt. Egy más alkalommal az ifju kijelenté, hogy „soh sem fogok megnősülni!“ A leányka részéről is-

mét hallgatás volt a felelet, melyet a kadett ur ugy értelmezett, hogy ő most feloldotta önmagát a házassági ígérettel szemben. De mindennek dacára még jobban udvarolt a leánykának, s eszegenyke azt hitte, hogy az elmúlt néhány hét csak egy rossz álom volt.

Majd néhány nap múlva, egy esti séta alkalmával „édesem“ mondá a kis kadett: „Szép pici „legénylakásom“ van, ugy-e eljön, meglátogat s meglátssa mily boldogok leszünk.“ A becsületében igen megsértett leánykának erre is, — csak természetesen — hallgatás volt a válasz. — Hazáig szótlánul értek, s ott egy néma fejbo-lintással váltak el, örökre.

— Ha az utcán véletlenül szembe jó a kis kadett, — közben már zászlós lett, — nagy hirtelen elfordítá fejét, csak azért, mert nem lett „barátnője“ az a leány, akit akart, miután a katonai idő alatt annyira javult az anyagi helyzete, hogy „barátnőt“ is tarthatott.

— Hát kérem szépen szerkesztő ur, ki ennek az oka, hogy neki „barátnő“ kellett? Nézetem szerint csak a hiúsága, hogy ő reá is mond-hassák, hogy ennek N. N. kisasszony a „barátnője“ mint a többi aradi pénzös gavallérokra. — De ő reá azt mondják, hogy ez N. N. asszony-nak, — kinek a férje a harctéren van — a „barátnője“.

Jó magam meg érettségi bizonyítvánnyal állás után nézek, hogy mindenkor megtudjam keresni a kenyerem, nehogy „kényszerűségből“ egy jószívű ur „barát“-nak ajánlkozzon. Hálásan köszönve, egy nagyon régi előfizető 19 éves leánya.

III.

Tekintetes szerkesztőség! Sok szó esik mostanában a szegény „barátnőkről“, kiket igazságosan és kevésbé igazságosan kezelnek. Hát hiszen igen szép dolog az erény, de félek, azok gyakorolják legkevésbé, akik prédikálják. Azonban most nem erről akarok beszélni.

Adva van egy leány, akinek nincsenek szerető hozzátartozói, mert ahol szegénység van, ott nem igen van szeretet — az emberek ugyanis a nagy elfoglaltságban nem érkezik rá szeretkezni. A leányzó, mert szegény az istenadta, hát elmegyén szépen varrodába, üzletbe, vagy irodába, ahol fényes keresete mellett (havi 50—80 korona) el kell tennie főnöke szeszélyeit is. Ez a fent meg nem nevezett leányzó egész nap görnyed munkáján, akár milyen is az, este pedig — hiszen vacsorára is alig telik, nem hogy még szórakozni menjen — szépen lefekszik, esetleg segít otthon a házi dologban. Ez mind nagyon szép és dicséretes dolog. Csakhogy az Isten a szegény leányt is érző lénynek teremtette, neki is van szive, ő is vágyik szeretetre és ezt kiki a maga módja szerint keresi — hiszen a természet örök törvényeit kijátszani nem lehet. Akad egy fiatalemberre, vagy kevésbé fiatalra, aki felajánlja neki lovagi szolgálatait. A leány szívesen veszi, hiszen ugy sincsen senkije, akinek panaszkodhatna, akivel elbeszélgethetne, akivel szórakozhatna. És az ilyen kiaded, ártatlan ismeretségekből nagyon gyakran szerelem fejlődik. Sok, igen sok leány tisztában is van azzal, hogy mi következik. Számolnak is vele. De miután elrettentő sok példa van rá, hogyha megmarad tisztán, szüzies lénynek, akkor is csak nem megy férjhez és ha érdeklődöm szabad, egy vén leánynak — lett légyen az akármilyen tisztességes, derék, jóra- való leány — milyen bánásmódban van része az „erkölcsös társadalmunkban?“ Tehát elfelejti gondjait és barátnőjévé lesz a férfiúnak. És ezen ütköznek meg az „előkelő urileányok“? Hát vajon ők hogy halásznak férjek után? Nemcsak papájuk, mamájuk és egész rokonságuk van mozgósítva, mig egy férjre szert tesznek, hanem esetleg külön u. n. „koszarak“ nénijök, gügyüjök is van. Már akinek, mert hiszen nem akarok senkit sem ártatlanul vádolni. De épen ugy állunk a barátnőkkel is. Van azok közül is talán olyan fehér lelkű, mint ahogy van a temérdek urileány között ugyancsak temérdek rosszmájú. Tehát melegen

ajánlom, ne méltóztassék szegény „barátnókat” elítélni, s miattok — szerény nézetem szerint — férjhez mennék az urileányok, csak ne legyenek olyan kényesek. Megjegyezni csupán azt kívánom még, hogy — természetesen — a barátnók közül sem mindenik olyan szelidlelkű és közöttük is van különbség — de az amolyanok talán nem is „barátnók”. Ne éreztessük tehát a „barátnókkal” az ő erkölcsi dekadenciájukat (?), mert hiszen nincsen nagyobb kegyetlenség, mint megmondani az igazat annak, aki úgy is tudja. Egy a szenvedőkért sikra szálló előfizetőm.

Életszükséglet a kávéház. **(Ügyészi indítvány a drága kávé miatt.)**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár hét előtt tudvalevőleg a közéletmezési bizottsági ülések egyikén súlyos vádak hangzottak el a Városi és a Hungária-kávéházak ellen.

A panaszokat Hecht Arnold dr. tb. főorvos sorolta fel s ezek alapján a rendőrség a megvádolt kávéházak tulajdonosai, Fürst János és Fischer Arthur ellen megindította az eljárást. A rendőri büntetőbírósa árdrágítás miatt indított vizsgálatot ellenük. Kihallgatta a tanukat, véleményt kért az aradi kereskedelmi és iparkamarától, a napokban indítványt kapott Szathmáry Béla dr. városi ügyésztől és ennek alapján Grumáz László dr. rendőrkapitány még a jövő héten meg fogja hozni az ítéletet. Szathmáry dr. ügyész az ítélet kiszabására vonatkozó indítványában többek között a következőket mondja:

— Az a panasz, hogy a Városi és a Hungária-kávéházakban a lefőlözött tejes kávé és a fekete kávé ára túl magas s hogy a tejes kávé mellé adott, de külön megfizetett kis kenyérdarab ára is túl magas.

Egyedüli tanu az ügyben Hecht Arnold dr. tb. főorvos, de az ő terhelő vallomása egymagában is teljes bizonyítékul vehető, ellenben a fizető pincérek ellentétes vallomását nem tartatom figyelembe vehetőnek, mert azok függő helyzetben vannak gazdáikkal szemben. Hecht Arnold dr. mindkét kávéházba szokott járni és azt bizonyítja, hogy a tejes kávé 52 fillér, a fekete kávé 48 fillér, (ezt maguk a terheltek is bevallják) és a kávéhoz kiszolgáltattott kenyérdarab súlya 1—1 és fél, esetleg 2—2 és háromnegyed deka, a feljelentés óta pedig négy deka. Ennek a kenyérnek a Hungáriában 6 fillér és a Városiban 8 fillér az ára.

Hogy a lefőlözött tej alatt mit kelljen érteni, a fenfőrgő esetben nem fontos, mert nincs megcáfolva a terheltek azon védekezése, hogy a tejes kávé akár föllel, akár föl nélkül rendel a vendég, azonos árban fizettetik. Az ügy elbírálása a követelt áron fordul meg.

A kereskedelmi kamara szerint a tejeskávé ára 47-6 fillér, a feketéé 34 fillér lehet. Ebben már az üzleti haszon is benne van. A terheltek tehát túl magas árat fizettettek, különösen a feketéért, ez az ártullépés naponként sok száz vendéggel szemben fenforog s ez üzleti praxisba nem is a háboru kezdete óta, de már hosszú idő óta meg van honosítva. Indokolt tehát a súlyos büntetés.

Tul magasnak tartja az indítvány a kávéhoz mellékelt kenyérdarabok árát is és ezért is megbüntetőnek tartja a kávéházakat. Érdekes ezenkívül az ügyészi indítványban a kávéház szerepének meghatározása a mai társadalmi életben:

— A kávéházba járás, az újságolvasás és egyéb kávéházi szórakozás a közönség nagy részének s épen az intelligenciának, életszükséglete, tehát az ott időzéssel kapcsolatos kávézás is az.

Briand a béke ellen.

(A franciák nem sürgetni, hanem diktálni akarják a békét.)

— Távirati tudósítás. —

Briand, francia miniszterelnök megint megszólalt. Ezúttal nem a parlamentben, hanem egy politikai társaságban, ahol kérdést intéztek hozzá, hogy mi a véleménye a különbekéről, mely most Európaszerte élénk diskusszió tárgyát képezi. Briand nyilatkozata nem fogja kielégíteni a francia népet, mely mind hangsúlyosabban ad kifejezést ama vágyának, hogy az 1917. évi karnevált már nem a lövészárkokban akarja eltölteni.

Capus Alfréd hozza nyilvánosságra a „Figaróban” Briand békeellenes nyilatkozatát, melyet a miniszterelnök több képviselő és entente országbeli diplomata előtt tett. Briand erőlyesen kifakadt a külön békéről és egyáltalában a békéről minduntalan felmerülő hírek ellen.

— Ezek a híresztelések — ugymond — teljesen alaptalanok. Csupán rosszakaratu, balga ember beszélhet mostan békéről, amelyről a közel jövőben szó sem lehet. Mert milyen béke lehetne az, amit most Franciaország köthetne, amikor Belgium és a francia területek egy része a néme-

tek kezében van és Elzász felszabadítása még meg sem kezdődött. Senki sem mondhatja joggal, hogy a franciák nem verik ki az ellenséget országukból. Csak meg kell nézni Franciaországot és Párist ma és össze kell hasonlítani azzal a Párisal, melyet a háboru kitörésekor láttunk. Dekadensek és gerinctelenek voltunk akkor és a németek méltán is akarták belénk törölni csizmáikat. Ezzel szemben ma a dekadenciának nyoma sincs. Az itthonmaradottak hallatlan, fenséges egyetértéssel, fáradhatatlan munkálkodással sorakoznak a mi példátlan erővel és hősiességgel küzdő katonáink mögé, akik Marnenál, Champagneban, Reimsnél, Verdunnél és a Sommenál megmutatták az egész világnak, hogy a francia gloire új fényben ragyog. A békét — ezzel fejezte be szavait Briand — Franciaország nem sürgetni akarja, hanem diktálni akarja és fogja.

Oroszország Konstantin görög király patrónusa.

— Távirati tudósítás. —

Demidow orosz követ figyelmeztette Venizeloszt, hogy óvakodjék az Athénba való visszatéréstől.

Nyilvánvaló, hogy Venizelos tervezte az entente csapatok védelmében a pireuszi partra szállást. Venizelos azt remélte, hogy Athénben megjelenésével a fővárost fellázíthatja és a király ellen fordíthatja.

Ugy hírlik, hogy az entente követek legutóbbi tanácsán, amelyen Fournet admirális is részt vett, Demidow óva intette követtársait, nehogy az entente csapatokat Venizelos rendelkezésére bocsássák a király elleni merénylethez. Demidow egyrészt pétervári utasításaira hivatkozott a görög dinasztia érdekében, másrészt az Athénben uralkodó hangulatra:

Athénben legutóbb a színházban Fournet admirálist és Gillemont francia követet kifütyülték. „A navarini tengeri csata” című színművet, amelyet a franciák propaganda céljából adattak elő, a kormány betiltani kényszerült, mivel az előadásokon botrányos jelenetek és viharos entente ellenes tüntetések játszódtak le. A hadügyminiszter kényszerült egy rendeletet kibocsájtani, melynek értelmében a görög tiszték kötelesek francia bajtársaiknak köszönni, mivel eddig tüntetően nem fogadták tisztelgésüket.

A Corriere de la Serrának jelentik Athénből: A szalonikii kormányhoz csatlakozott ötszáz katona Szalonikiból kiindulva, megtámadta Katherini városát, a szaloniki-larisszai utvonalon, a tengerpart mellett. A lázadók a királypárti csapatokat rövid harc után elűzték. A hatóságok elmenekültek. A lakosság a forradalmárokat lelkesen fogadta.

Konstantin király fogadta az olasz követet, akivel Eszák-Epirus kérdésében teljes megállapodásra jutott.

A Secolo jelenti Athénből: A katerini görög helyőrség, 190 ember Mitsas ezredessel élükön visszavonultak a várost környékező magaslatokra. A király Elliot angol követtel való tanácskozása után 15.000 embert küldött ágyukkal vasuton Mitsas ezredes csapatainak megerősítésére. Elliot hozzájárulása megfelelt a boulognei haditanács határozatainak, az athéni-szalonikii kormány hatalmi körének elhatárolása ügyében.

Lukács László Körberről.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Egy fővárosi újságírónak ma alkalma volt Lukács László volt miniszterelnökkel beszélni, aki az új osztrák miniszterelnökről, Körber Ernőről a következőket mondotta:

— Az új miniszterelnök a legokosabb és legeszesebb osztrák politikusok egyike, aki a gazdasági kérdésekben is elismert szaktekintély. Körber a szellemes politikusok közé tartozik, aki makacs, szívós és nehezen győzhető meg. Erélyes ember. A Székkormány idején a kiegyezési tárgyalásokat huzta-halasztotta és végül Szilveszter napjának éjjelén, az utolsó percekben létesítették a megállapodást, melyet Szél Kálmán ujesztendő napján jelentett be a parlamentnek. Az akkori kiegyezés, mondhatni a legelőnyösebb volt Magyarország számára.

Aki agyonlőtte

Carp Péter fiát.

(Egy honvéd zászlós naplójából.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megírta az Aradi Közlöny, hogy hadvezetésünk egy semleges állam útján tudomására adta a legnagyobb román államférfiúnak, a tragikus sorsu aggastyán Carp Péternek, hogy egyik fia, Carp Péter, a Mogyorósi tetőn fegyvereinktől hősi halált halt. A monarchiának és Németországnak ez a klasszikus barátja, mint népének prófétája a végzetes koronatanács után megjósolta, hogy áldozatul fogja adni gyermekeit a tragédiába taszított hazájának, de ez is hiába való lesz. Most, hogy a hazugságok országának egyetlen igazmondó hű fiát, mint valami gonosztevőt letartóztatták és Oroszországba hurcolták, hogy ott internálják, kétszeresen érdekes egy magyar honvéd zászlós naplójának feljegyzése, amelyből megtudjuk, hogy ez az önként harctérre jelentkezett „tigris” miként lőtte agyon a Mogyorósi tetőn Carp Péter fiát.

Miután a zászlós elmondja, hogy az oláh tüzérség Bereckefalut gránátokkal és shrapnellal lövette, szaggatta, az ő csapatát küldték ki, hogy a falu mellett elfolyó patak vizmosásában és a műút mentén törjenek elő a Mogyorósi tetőre és támadják meg az oláh batériát. A zászlóssal volt őrmestere, aki régi szolgálati idejéből ismerte a támadás helyét, azt mondta a zászlósnak, hogy a hegytetőre levő honvédelemmel mellé állították fel valószínűleg az oláhok az ágyújukat és elvezeti a kétszáz emberből álló csapatot észrevétlenül a batéria közelébe.

— Elöl az őrmester — írja a zászlós, — utánna kétszáz honvéd meg a csendőrszurony, négyszáz magyar marok. Fától fáig, tuskótól gödörig, bozótból bozótba csusztunk a fák alatt, az avarban gallyak ropognak, román golyókat pattogtat az erdő, fölöttünk a hold teli fénye, hátunk mögött a nagy, fehérén sugárzó sikon pirosan ég a meggytört Bereck, a lángok közül mintha most is hallanánk a magyar jajgatást. Fölérünk nemsokára, itt már bozótok vannak, itt lesz az emlékmű, a cserje között rajvonaban bujunk előre. Az őrmester egyszerre csak átesik valami sötét tömegben. Egy pillanatra birkóznak, csendőrmarok fonódik a román posztnyaka köré, ez se eszik több puliszkát életében tudom Istenem.

— Tovább kuszunk előre, de messze van, már itt lesz mindjárt, egyszerre csak felordít oldalunkba a Mogyorósetető lejtője, megindult a másik két század is, jönnek rohamra a magyarok. Kigyult szemekkel ugrunk föl mi is, ki bánja már az ágyút, csak előre megfeszített inakkal. Hold süt a hegytetőre, sötét oláh árkok, imbolygó alakok futkosnak a töltések között, célozni gyerekek mindegyikre, ne menjen kárba egyetlen töltény se.

— Most kiáltja el magát valaki. Zászlós ur az ágyú! — arra fordulok, egy kis tisztás szeléről mered felém sötét torka. Pillanatokra megszibbaszt a mámoros öröm, nézem a drága zsákmányt. Vigyázzon az Istenért! — ordít egy honvéd, ösztönszerűleg ugrom a százados fa mögé, öreg tővébe esapódik a revolvergolyó. Homályosan látok magam előtt egy alakot, reszket a kezem, mikor rásütöm a revolyvert, még egy fegyver roppan mellettem — könnyű jaj... nehéz zuhartás... prémgallér, földes... szizma... tiszt volt, szájaiban még bugyog a vér. Még egyet vonaglik, aztán pátkozva a fejét szoritja, előrenyújtott jobbával meg gőrszerűen markolja a revolyvert... nem mozdul többet,

csak a vér szivárog összeszorított fogai közül a porhanyós, szomjas erdei földre.

Egy honvéd szakaszvezető fölébe hajol: No ennek is vége. Megkapta a magáét a fején, meg a mellibe. Valami nagy ur lehet, kapitány, finom posztó az egyenruhája, a mellénye selyem, magas lakkeszímája a halálban is előkelő. Revolveremről leszakadt a zsinór, elveszem emlékebe az övét. Akárki volt, nincs időnk, tovább előre, az ágyú körül még gomolyog a gyilkos tusa, román pikák villognak a füstös éjszakában, aztán román halottak zuhannak a földre. Balra koeszörgés, zaj, lovak dobognak. Vigyázatok, viszik a másik ágyút. . . . az országút mentén utána! Valami tizenöt dsidás lovas megáll, visszafordul, szitok, jaj, puskaropogás, egy tizenhétéves honvédet mellettem szurnak le, vitéz, jó fiu, önként jött ide, úgy mondta mindig, tigris lesz, tizenöt szétzuzott román koponya esett érte a sáros árokba.

— Gyerünk — ordítottam — az ágyú után! Az ut két oldalán rikolt, zug, csattog az erdő, újult erőre kap, rengetegre a román puskaropogás, éktelen a zsvaj, magyar káromkodások, román trombiták harsognak, dübörög a rajta. Hurri, hurri . . . hurri, reeseg rá a válasz, úgy is ajándék már az élet, előre csak az ágyú után, megiesz a vaskereszt. Aztán megbotlom egy halottban, elvágódom a földön, még hallok, amint mondják: Elest a zászlós ur. Aztán négyen fölemelnek s visznek vissza az első ágyúhoz. Ott tértem magamhoz . . . Rajvonat az árokban, oda nem adni az ágyút semmi áron! Nagy tömegek jönnek szembe, vállra szíjjazott géppuska szórja ránk a halált, borzalmas félóra, már nem is tudom hogy volt, csak a vér, a jaj, a halottak üveges szeme, meg a himbálódzó géppuska vibrált előttem. Csak azt tudom, hogy lőttünk, én is Manlichert fogtam, csattogtatunk eszeveszetten, az élethez ragaszkodás utolsó elszánásával, egész éjszaka vad és lázas élet-ösztönnel dolgoztunk.

— Reggelre megszűnt a tüzelés, kábultan fogadtuk a nap fölkelését, győztünk, újra mienk a Mogyorósetető, mindenütt hullák, elszórt szerelvények, a románok halott rajvonatai, fásultan dobtuk le magunkat a vérszagu földre, mint egy darab fa és aludtunk az elfoglalt Mogyorósetető halottai között.

— Azzal vertek föl, hivat. a brigadéros. Kábultan támolygok a tető felé, ott van az ezredes, ott az egész zászlóalj tisztikara, mind mosolyognak, az ezredes ur beszél, lázas fejjel nem igen értem . . . csak az erősebb szavakat . . . honvédek . . . esodát művelt a zászlóalj . . . meg van az ágyú, egy lőszerkoesi, egy géppuska . . . nagy zsákmány . . . Carp kapitány volt, akit az ágyú mellett agyonlőttünk . . .

— Kicsoda?

— A Carp Péter fia.

— Mintha láng fuana körül a nyakamon, fojtogat a halott kapitány zsinórja . . . a tiszt . . . ott az ágyúnál . . . selyem mellénye volt . . . nagy lakkeszímái . . . azt én lőttem agyon . . . Beszélte még az ezredes ur Falkenhaynról, akit nek jelentették a honvédek rohamát, kitüntetésekéről, amit kapunk, aztán kezét fogott, de én alig éreztem a szorítását. Lázongott még bennem a gondolat, hogy én lőttem le nagy barátunk fiát.

— Mondták aztán, hogy ő lőtt rám először, hogy a mezesonkított honvédelemmel alatt vérzett el, hogy Orosz jón az elfoglalt ágyú után, a magyar kapu es hogy jeltelen magyar sárok domborulnak e kapuét az út mentén.

Ha arra megy valaki, vegye le kalapját, a mi zászlóaljunktól hatvanhárom honvéd és csendőr fekszik a berecki öreg erdő szélén, a Mogyorósetető alatt.

HIREK.

Spanyolország a békéért.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Arra a hírre, hogy Stürmer orosz miniszterelnök Spanyolországba utazott, egy fővárosi újságíró ma felkereste Zlinszky István országgyűlési képviselőt, aki csak nemrégiben tért vissza Madridból. A képviselő az orosz miniszterelnök utjáról és Spanyolország semlegességéről a következőket mondotta el:

— A spanyol király erősen tisztá érzelmektől vezetettve akarja megteremteni a békét. Komoly kísérleteket is tett már a béketárgyalások érdekében, eddig azonban eredménytelenül. Oroszország Spanyolországra nem gyakorolhat semmiféle befolyást. Kizárólag Németország, vagy Anglia. Azonban az egész spanyol nemzetragaszkodik a békéhez és a szigorú semlegességhez. Büszkélkedni akarnak azzal, hogy a világháborúnak egyedüli szigorúan semleges állama és jogos békeközvetítője Spanyolország.

Monasztir elfoglalása lehetetlen.

— Távirati tudósítás. —

A Secolo tudósítása a monasztiri harc területéről nagy nehézségekkel foglalkozik, amelyek a francia-szerb csapatok hadiszer utánpótlásának útjában állanak. Csak ha a Szaloniké-Florina-Monasztir vasutvonalat, melyet a bolgárok felrobbantottak, ismét helyreállítják, szűnnek meg majd némileg a nehézségek. A csapateltolások és az élelmezési szolgálat nagy személyzetet követel, most még ökörfogatokat is kell használni, a melyek óránként hét kilométert tesznek meg. Az utak rosszak, különösen esőzések idején. A Monasztirt környező hegyeket már hó borítja. A szerb parancsnokság nem használja a francia módszert, amely demonstratív tüzérségi akcióba is belemegy, hanem csupán azokat a helyeket készíti elő tüzérségével, amelyeket utánna meg is akar támadni. Így történt, hogy amikor a többnyire franciákból álló hadosztály támadást kezdett, akkor az addig hallgató bolgár-német útegek szakadatlan pokoli tüzelést indítottak, úgy, hogy a támadás egyáltalán nem érvényesülhetett. A tudósítás így végződik: Monasztir elfoglalása sem nem könnyű, sem nem áll küszöbön. Az elfoglalandó állások rettenetesen, az ellenség váratlanul nagy mennyiségű ágyúval és municióval van ellátva.

A szalonikii hadseregnek több emberre, tetemesen több ágyúra és municióra van szüksége.

Szofia. A főhadiszállásról jelentik: Bolgár hivatalos jelentés november 3-áról Macedon front: Gyenge ellenséges egységek támadását Mlika-tótól nyugatra visszavertük. A Bitolia sikságon lévő állásainkat az ellenséges nehéz tüzérség sikertelenül ágyúzta. Gyenge ellenséges támadásokat Tarnova Doptopolje ellen visszautasítottunk. A Vardar völgyében csekély tüzérségi tevékenység. A Belasica Planina lábánál nyugalom uralkodik. Egy ellenséges repülőgép hatástalanul vetett bombákat Baejnek, Mahle és Bursuk falvakra. A Strana völgyében csapódó tüzelés.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Bizalmas megbeszélések a békefeltételekről.

Az Echo de Paris jelenti Bukarestből: Mirzea heregnek, a román király tifuszban megbetegedett legifjabb fiának állapota rendkívül veszedelmes.

Stockholm. Az angol lapok jelentését, amely szerint Svédország, Norvégia és Dánia királyai a német tenger-alattjárók fellépése miatt újabb összejövetelt rendeznek, egy itteni lap megcáfolja.

Berlin. Wolff ügynökség képviselője szikratávírral október 30-áról jelenti New Yorkból: A kormányhoz megérkezett az angol válaszigyzék a fekete lisztákra vonatkozó amerikai tiltakozásra. A lapok washingtoni táviratai azt mondják, hogy a válasz valószínűleg nem lesz kielégítő. A válasz közlését előreláthatóan elhalasztják az elnökválasztás megtörténteig.

Genf. Sundeby, a Times pétervári

tudósító a azon kesereg, hogy Protopopow belügyminiszter lapjai nyíltan Németországgal való megegyezésről cikkeznek, valamint, hogy az orosz politikai köröknek egyetlen gondja a jelenben Lengyelország jövőjének rendezése.

Hága. Entente körökben bizalmas megbeszélések folynak, vajon lehetséges-e belátható időn belül a háború céljairól s békefeltételeikről megállapodásukat nyilvánosságra hozni.

Berlin. Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár a napokban fontos politikai kérdéssről széleskörű tájékoztatást fog tartani a birodalmi gyűlésnek.

Hága. Jól értesült körök szerint Churchillt legközelebb hágai angol nagykövetté nevezik ki.

zelés megszakításokkal. Az ellenség feladta Kakaraska falut. Az Egei tenger partján nyugalom. Az oláh helyzet változatlan. Két ellenséges hadihajó bombázta Konstanzt. Parti ütegeink elűzték őket. A Duna mentén gyöngye tüzési és gyalogsági tüzelés.

— **József főherceg távirata Hess altábornagyhoz.** Az Isonzó-esetük legendás hőst, József főherceget, aki a temesvári VII. hadtest parancsnoka, legutóbb a katonai érdemkereszt I. osztályával tüntette ki a király. Ez alkalomból Hess altábornagy, a temesvári katonai kerület parancsnoka, a következő táviratot intézte a fenséghez:

— Fogadja cs. és kir. fenséged újabb legmagasabb kitüntetésé alkalmából a temesvári katonai kerület összes tisztjeinek, tisztviselőinek és legénységének tiszteletteljes, legbensőbb szerencse kívánatait.

A táviratra József főherceg lovassági tábornok a következőképp válaszolt:

— A temesvári katonai kerület összes tisztjeinek, tisztviselőinek és legénységének legbensőbb, legmelegebb köszönetem és üdvözlétem.

— **Höfer az aradi népfelkelőkről.** Az olasz frontra új csapat érkezett rö. iddel ezelőtt: a gyulai népfelkelők. Más haretérről vitték oda őket, akiknek soraiban tulnyomó számmal aradi fiúk harcolnak, nem is egészen fiatal legények. A kilencedik olasz ofenzíva kénköves poklában érkeztek a tenger melléki harevonatra. Meglett, deresedő hajú férfiak, idehaza vezető állásban levő tisztviselők, cégfőnökök, önálló iparosok. Két hosszú esztendővel ezelőtt itt Aradon állították össze a gyulai népfelkelő ezredet, mely azóta szerb, montenegrói és orosz földön szedett vérvirágokat csokorba. Az olaszok most kötötték velük az első ismeretséget. Minden hadviselő félnél nagy kitüntetésnek tekintik, ha egy ezredet nevének hívtak meg hivatalos jelentésében a főparancsnokság. Az aradi népfelkelőknek már az olasz fronton való megjelenésük reggelén kijutott a napsugaras dícsőségből. A mai Höfer az első között emeli ki őket a tenger melléki hősei közt.

— **A cár otthagya a főhadiszállást.** Stockholmból jelentik: Pétervári jelentés szerint a cár a carevicesel a főhadiszállásról Carszkojeszeloba érkeztek.

— **A hágai követ a királynál.** Bécsből jelentik: A király tegnap hosszabb magán kihallgatáson fogadta Giskra báró, hágai osztrák-magyar követet.

— **Stefánia hercegnő pere atyja egyik alapítványa ellen.** Budapestről táviratozza tudósítónk: Stefánia hercegnő, gróf Lónyai Eleménné perrel megtámadta, apjának Lipót volt belga királynak niederfullabachi hetvenmillió alapítványát. Az alapító levél értelmében az alapítvány törzsvagyonra Belgiumban maradt, később pedig a góthai vagyonkezelők a vagyon kiszolgáltatásáról Belgium állam javára lemondottak. A hercegnővel régóta folyt az egyezségi tárgyalások, de az egyezséget nem lehetett létrehozni. A megváltozott körülmények folytán, miután Németország Belgiumot elfoglalta, a hercegnő reméli, hogy a nagy összeget meg fogja kapni és ezért az alapítványt perrel megtámadta. Stefánia hercegnő keresetét Brüsszelben adta be és ebben örök-részenek kiadását követeli.

— **Nagyváradiak hadiadója.** Nagyváradon most tették közzé a hadiadózók listáját. A legnagyobb hadiadót Diósi Lajos takereskedő fizeti 750.000 korona jövedelem után, azután gr. Széchenyi Miklós püspök 453.000 korona jövedelemmel. Ullmann Sándor 300.000 korona, Bognár Sándor 216.000 kor. Günsberger Jenő 203.000 kor. Radu Demeter gör. kath. püspök 117.000 kor. jövedelem után adózik. Erdekesebb nevek a listában Weinberger Lajos 88.000 kor. ifj. Ullmann Izidor 91.000 kor. Adorján Emil dr. 45.000 kor. jövedelemmel.

— **Carp Pétert Oroszországba internálták?** Berlinből jelentik: A külföldről érkezett hírek szerint Carp Pétert, akit állítólag az oláh háború kitörése után letartóztattak Bratianu parancsára, titokban Oroszországba szállították és ott internálták.

— **Enver pasa kiűzése.** Bécsből jelentik: A király Enver pasának, a török hadügyminiszternek, helyettes generálisszimuszának a Lipót rend nagykeresztjét adományozta a hadiékítménnyel.

— **Halálozás.** Özvegy Marx Adolfné, született Rauner Gizella november 2-án, életének 60-ik évében elhunyt. Temetése november 4-én lesz a Kolcsey-utca 4. számú házból.

— **Betörés.** Tegnap este a rendőrség bünygi osztályán feljelentést tettek ismeretlen tettesek ellen, akik Königsberg Fidélf gróf lakásába betörték. A gróf, aki a József főherceg-utca 10. számú házban lakik, pár nap előtt vadászatra ntazott s tegnap este hét óra tájban inasa is elment hazulról és csak este kilenc órakor tért vissza. A betörők ezt az időt használták fel munkájuk elvégzésére. A lakásban nem volt senki, az ajtókat felfeszítették s kapkodva, sebtiben egy-két vadászfegyvert és különféle ruhaneműt vittek magukkal. A rendőrség keresi a betörőket, de eddig a helyes nyomot nem sikerült megtalálni.

— **Menekülteket keresnek.** Benedek Simon lupényi menekült vasutat keresi családja. Ertesítést a kisjenői község házára kérnek.

— **Adomány.** Özv. Petrovszky Károlyné a rokkant katonák javára 10 koronát adományozott.

— **Disznótör a Gambrinusban.** Ma nagy disznótör estét rendeznek a Gambrinusban, vegyes töltelék és turós csusza 2 korona 40 fillér. 5715.

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon** Nagyáruházát a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

Nyolcszáz hordó petroleumot vásárol a város.

(Nyolc vagon cukor szétosztása havonként. — Az uzsonnakávé megszüntetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bizonyára mindenkit érdeklő fontos ügyekben fog holnap dönteni a város közéleti bizottsága, mely a mai napról, a vásár miatt holnapra tette át ülését. A közéleti bizottság legfontosabb kérdéseiről a cukor, liszt kiosztásról, a tej ellátásról lesz szó s ezeken kívül számtalan ajánlat felett fog dönteni a bizottság.

A közönségnek legnagyobb részét bizonyára a tejellátás kérdése érdekli legjobban, mert egyfelől arról van szó, hogy a város lakossága részére biztosítva legyen a napi tejszükséglete, másfelől a kávéházakat látogató közönséget súlyosan érintené, ha a kávéházi uzsonna-kávé a hatóság tiltáná. Az bizonyos, hogy kevés a tej és naponként igen sok család marad tej nélkül. A város vezetősége azonban élénk tárgyalásban áll több uradalommal, melyek hajlandók lennének nagyobb kvantumokban szállítani a városnak. Ha ezeknek az uradalmaknak tejtermékét a város le is kötné, még akkor is kevés lenne a tej ahhoz, hogy minden család el legyen látva megfelelően. A közéleti bizottság holnap ülésén fogják megbeszélni, hogy milyen intézkedések lennének szükségesek, hogy a tejhiányt legálább részben megszüntessék.

Lócs Rezső helyettes polgármester indítványozni fogja mindenképp, hogy a bizottság revidáltassa át a névsorát azoknak, akik a várostól kapnak tejet és hogy ezeknek adagját szállítsák le fél literre. Lehet ezután, hogy a bizottság tagjai a kérdés megoldása érdekében más indítványt is fognak tenni, így meglehet, hogy az uzsonna-kávé eltiltását is javasolni fogják és ha más megoldás nem lesz, úgy a bizottság ezt el is fogja határozni.

A város november hóra nyolc vagon cukrot kap a cukorközponttól, amely kérdést intézett a város vezetőségéhez, hogy hajlandó-e a cukorelosztást magára vállalni, mert a mostani viszonyok alkalmasak arra, hogy egyes családok felhalmozzák a cukrot, míg mások teljesen cukor nélkül maradnak. A város a kérdésre táviratilag válaszolt és kijelentette, hogy a közvetítést elvállalja. Hogy a cukrot hogyan fog-

November hó 6., 7., 8., 9., hétfőn, kedden, szerdán, esztörtökön az „ARANY”-sorozat III. filmje:

APOLLO

SZINHÁZ.

SZIBERIA

dráma a fehér cár birodalmából 4 felvonásban.

Főszerepben: CLARA KIMBALL-YOUNG.

Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek és nem folytatólagosak.

ják elosztani, azt szintén a közéletmezési bizottság határozza el. A város megkérdezi a kereskedelmi és iparkamarát is, hogy mit véleményez az elosztás dolgában. Valószínű ugyanis, hogy a cukrot nemcsak a hatósági üzletekben, hanem a fűszerkereskedésekben is fogják árulni. A közönség cukorszükségletének összeírását, a cukorjegy kérdését szintén csak a holt napi bizottsági ülésen fogják megbeszélni. Terv az, hogy minden személy hetenkint 120 dekagramm cukrot kapjon.

A Haditermék Részvénytársaság értesítette a várost, hogy 30 waggon burgonyát utalványozott ki.

A közéletmezési bizottság múlt heti ülésén foglalkozott a petróleum hiánnyal is. Elhatározta a bizottság, hogy lépéseket fog tenni petróleum beszerzésére és hogy ezt a petróleumot árusítás céljából szét fogja osztani a kereskedők között. A Biharszilágyi Petróleumfinomító Társaság már válaszolt is a város rendelkezésére azzal, hogy értesítette Lőcs Rezső helyettes-polgármestert, hogy a napokban 800 hordó petróleumot szállít a város részére. Ajánlat érkezett a város gazdasági hivatalához édesvízi halra, sajtra, szappanra és más egyébre is és a közéletmezési bizottság feladata lesz, hogy meghatározza, hogy milyen mennyiséget rendeljen a város ezekből az árucikkekből.

TANÜGY.

(→) Athelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Baumann Lujza borosjenői és özv. Rónainé Mladencsik Margit mári állami óvónőket saját kérelmükre jelen minőségükben kölcsönösen áthelyezte.

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1916. november 4-én szombaton:

Délután 4 óráko... gyá-akkal:

Fészek a viharban.

Vigjáték.

Este 8 óráko... rendez... nyarakkal

C) Bérlet.

C) Bérlet.

A csodacsók.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 8 órákor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KOZLONY

1916. évi november hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetés. árak:**Helyben:**

Egész évre	23 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	18 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Alulírottak fájdalomtelt szívvel tudatják a forrón szeretett és felejthetetlen jó édes anyja, illetve nagyanya, testvér, anyós, sógornő és rokon

özv. Marx Adolfné

szül. Rauner Gizellának,

folyó évi november hó 2-án, reggeli 8 órákor, életének 60-ik évében, rövid szenvedés után a Mindenható bölcs akaratához képest bekövetkezett jobblétre szenderült.

A felejthetetlen drága halott földi maradványai november hó 4-én, délután 4 órákor fogtak Kőlcsey-utca 10. szám alatti gyúszházból a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után a helybeli felső temetőben lévő családi sírkertben az örök nyugalomnak átadatni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért folyó évi november hó 6-án reggeli 8 órákor fog a főt. minoritátyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás emlékére, béke hamvakra!

Arad, 1916. november hó 3.

Marx Ferenc, özv. Vladár Sándorné szül. Marx Irén, gyermekel. Sófai Györgyné szül. Rauner Emma, nővera. György István és neje szül. Pancker Böske, György István, György István és neje szül. Hanecker Mariska, György István és neje szül. Piri, Cziffra Géza, unokahúga és öccse. Marx Ferencné szül. hidvéghi Raácz Viola, menyje. Marx Tibor, Marx Piroška, ifj. Marx Ferenc, Marx György, unokái. Sófai György, sógora. 21

Nyomatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában

24816—1916.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Ministeriumnak az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozása tárgyában kelt 3165—1916. M. H. sz. rendeletét a következőkben iszem közhírré:

1. §. Ételeknek, illetőleg italoknak kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávéházak, cukrászdák, szeszes italok kimérésére szolgáló helyiségek, egylett jellegű és más étkezőhelyek) cukor-italok mellé csakis a jelen rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltatni.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben cukrot az ott kiszolgáltató italokhoz csakis az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagykockát, vagy 4 darab kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab nagykockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészékben vagy kis

pohárban kiszolgáltató italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

A kis kockacukor súlya jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenkint 4.4 grammnál, a nagyokcákban kiszolgáltató cukor összsúlya pedig nem lehet több az a) b), illetőleg c) pontban megjelölt összsúly-mennyiségnél.

3. §. Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben tilos cukortartókat az asztalokon elhelyezni, továbbá cukrot a fogyasztók között oly célból körülhordani, abból az egyes személyek tetszésük szerint fogyasszanak.

Ez a rendelkezés ételek édesítésére szolgáló, s hintőkben tartott porcukor kiszolgáltatását nem érinti.

4. §. A jelen rendelet szövegét az 1. §-ban megjelölt üzletek és üzemek helyiségeiben 1 példányban szembetűnő helyen ki kell függeszteni és azt állandóan olyan állapotban kell tartani, hogy világosan olvasható legyen.

5. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármilyen módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kínzást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Kapható minden helyi szertárban ára 4 koronára

SIROLIN "Roché"

mellbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenkinek, aki huzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegségét sirolin használata jelentősen osztoztatja.
4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

November hónapban való szállításra ajánlok 30—40 waggon egészseges, tömött fejű

Káposztát.

Szenes József
Lökösfa (Krassó-Szőrény m.)

Jótállás a biztos eredményért

Reitter Oszkár

Patkánin'

Patkányirtó szer. (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és főleg minden más irtószertől megkülönböztető körülményű. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Ismertető prospectust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küldöm a Patkánin' gyár vezetőjéhez Nagyhócskeréken. 4142

9—1916. Biz. szám.

Hirdetmény.

A battonyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság 1916. évi október hó 30-án 4334. sz. a. alatt végzésével kiküldött bizottság ezennel közhírré teszi, hogy Magyarbányhegyes községre, valamint Nagybányhegyesi pusztára és Kaszaper pusztára vonatkozólag az 1888: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. törvények értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tételevén, a nevezett községekben a helyszíni eljárás és pedig az 1891: XVI. t.-c. 9. §-a értelmében első sorban az azonosítás 1916. évi november hó 13-án és ennek befejeztével a további bizottsági eljárás fog kezdődni.

Ennélfogva felszólítanak:

1. mindazok a kik a tjkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve kádátolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kiküldött határnapon megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését a kiküldött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézeti szabályszerű beadvány útján kiegészítik, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átrásra az 1889: XXIX. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889: XXXVIII. t.-c. 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerelni parkodjanak, és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezéséért engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bályeg- és illetékelengedés kedvezményétől is elesnek; és

3. azok, a kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jogok törlesztésére kérelmezzék, illetve, hogy törleszi

engedély nyilvánítsa véget a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesétben a bályegmentesség kedvezményétől elesnek.

Háincz Elemér,
kir. betétszerkesztő úr.
Kemény Mihály,
betétszerkesztő tkvvezető. 5698

A főtér legforgalmasabb helyén
Andrássy-tér 8. számú
házban egy kisebb

üzlethelyiség
szonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

8551—1916. pm.

Hirdetmény.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén métermázsanként (100 kgm.) tisztasulgyra a következőkben állapítatik meg:

A közönséges lófogu és kevert tengeri nézve 1916. szeptember—október csöves: 26 K, morzsolt: 34 50 K, november csöves: 26 90 K, morzsolt: 35 K, december csöves 27 80 K, morzsolt: 35 50 K. 1917. január csöves: 28 70 K, morzsolt 36 K, február csöves: 29 60 K, morzsolt: 36 50 K, március csöves: 30 50 K, morzsolt: 37 K, április csöves 31 40 K, morzsolt: 37 50 K, május vagy későbbi hónap csöves 32 20 K, morzsolt 38 K.

A fajtengerire: 1916. szeptember—október csöves: 28 10 K, morzsolt: 37 50, november csöves: 29 05, morzsolt: 38 K, december csöves: 30 K, morzsolt: 38 50 K, 1917. január csöves: 30 95 K, morzsolt: 39 K, február csöves: 31 80 K, morzsolt: 39 50 K, március csöves: 32 80 K, morzsolt: 40 K, április csöves: 33 80 K, morzsolt 40 80 K, május vagy későbbi hónapokban csöves: 34 80 K, morzsolt: 41 K.

Varjassy, polgármester.

Millió

ember használja

**Kaiser-féle
mellpasztillát**

rekedség, hurut, elnyájkásodás torokhurut, fullasztó és görcsös köhögés ellen 5616

3 „Fenyőjeggyel”
6050 bizonyítvány orvosoktól és magauemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 30. 50 és 60 filléres dobozban.

Kapható:
Szokoly Sándor, Hajós Árpád, Gótori Fűzdes Kelemen, Brenner Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Kroba Géza, Berger Gyula, Vajdita György, Hohn Vilmos, Gótz Károly, Bernst János, Karpáti János gyógyszerárban, Vojtek Ádám drogeria, Hansz Nestor drogeria, Török A. és Társa „Angeal” drogeria, Arad. Stedoni Dózsa gyógyszerára Ujrad Zombory János gyógyszerára Ujzentanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerára M. Pécska, Ors. Keszi Pankóta, Tettert Károly gyógyszerára Elek, Krausz Elemér gyógyszerára Ujgöves, Zsigmondovics Géza Irtis gyógyszerára Lippa, Székely Zoltán gyógyszerára Csorvány, Banner Károly gyógyszerára Kovermes, Rozim János gyar. Uj-Pécska

Önkéntes árverési hirdetmény.

A magyar vallásalap szemlaci birtokán f. hó 5-én vasárnap d. e. 9 órakor megtartandó önkéntes árverésen mindenféle gazdasági felszerelés, motorok, szecska- és répavágó, kukoricamorzsoló, motor- és kézi hajtással, kocsik, szekerek, ekék, lószerszámok, továbbá csikók, tehenek, ökrök és borjuk fognak eladatni. A hadi menetrend miatt kéretnek az érdeklődők kocsin kijönni.

Ifj. Elias Adolf,
Opécska.

Magyar királyi államvasutak.
243383—1916. szám.

Arverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénztizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Árad	állomáson 1916.	nov.	hó 20-án.
Békéscsaba	"	"	18-án.
Budapest dunapart teher p. u.	"	"	14-én.
Budapest—Józsefváros	"	"	17-én.
Budapest nyugoti pályaudvar	"	"	23-én.
Debreczen	"	"	24-én.
Észék	"	"	27-én.
Fiume	"	"	22-én.
Győr	"	"	18-án.
Kaposvár	"	"	24-én.
Kassa	"	"	23-án.
Kolozsvár	"	"	28-án.
Losonc	"	"	21-én.
Miskolcz	"	"	27-én.
Nagyvárad	"	"	23-án.
Pápa	"	"	23-án.
Pécs	"	"	20-án.
Pozsony	"	"	27-én.
Sátorajja-Ujhely	"	"	17-én.
Szabadka	"	"	29-én.
Szatmárnémeti	"	"	20-án.
Szeged	"	"	21-én.
Szolnok	"	"	15-én.
Temesvár Józsefváros	"	"	30-án.
Ujvidék	"	"	30-án.
Zágráb	"	"	21-én.

Budapest, 1916. évi október hó. Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik).

Intelligens leány,

aki a gyógyszerészeittel foglalkozni akar, a román nyelvet is érti, helyben szüleinél lakhatik, **tanuló leány** nak felvétetik. Előnyben részesül az, aki nemetül is tud. **Hajós Árpád**, gyógyszerárban Arad, Andrássy-tér 22. szám.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt **1 korona**.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek **1 korona**.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb allandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara **2 korona 40 fillér**.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszerárban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések:

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számoltjuk.

Minden szó hirdetéséi ára 8 fillér. Vaslagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelés.

Nincs értelme.

Áldom a hajnal az ablak fölött, áldom a nappalt a szobámban, áldom az estét a kúszóba előtt és nem remélek semmit. 5704

Oktatás.

Keresek szakoktatás

könyvvitelt, levelezés, számtan, gyorsírás, gépirás 4 havi magántanfolyam v. 16-könyvelő vezetése alatt. Díjtalan. Állás-közvetítés. Beiratkozások november 5-ig. Lázár Vilmo-utca 2. 5710

Üzletek.

Egy jóforgalmu

vendéglő elszámolásra átadó, esetleg al-bérletbe adó. Cím a kiadóban. 5692

Ingatlan.

Berház

7 egyszobás lakás, üzlethelyiség stb. 2630⁰-os parcellázható kerület, Zimándi-utca 2., mav. fűtőház közelében, kedvező feltétel mellett eladó. Bővebbet Brandelsz Henriknél, Nádor-utca 14. 5642

Alkalmazást nyer.

Két tiszta, rendszertű

mindenes kerestetik falura. Ajánlatok Temes-Szépfaúra, a postára címzendők. 5702

Lapkihordó pár felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Alkalmazást keres.

Megbízható hadmentes

egyén, ki több évi irodai gyakorlattal bír, bármilyen irodai állást keres, helyben vagy vidéken. Cím a kiadóban. 5708

Könyvelőknő,

levelezéssel, gépirással, önálló munkaerő, huzamosabb gyakorlattal, mielőbbre állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5639

Raktárnoki

vagy ehhez hasonló állást keresek helyben vagy vidéken. Cím a kiadóban. 5691

Vétel és eladás.

50 hl. mokral bor,

3 ígás ló, 2 drb. 2 éves csikó, 4 drb. tenyestkan 6 mássa kendermadszag eladó. Cím a kiadóban. 5701

Eladó

3 lóerős üzemi képes benzínmotor. Cím Kossuth-utca 33. sz. 8000

Jókarban levő bicikli

eladó. Dessesffy-u. 8/a. 5707

Eladó

egy pár új csizma. Miklós-u. 8/a. 5709

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben rutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Valódi szép perzseakabát

eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5698

Két

használt, jókarban levő féderes kocsi, egyik vaszonvetővel, másikra tető alkalmazható, eladó. Megtekinthető Kovács Ferenc kocsijárában, Kossuth-u. 2. 5672

Üzleti berendezések,

Állványok, pultok, márványsztalok, székek, jégszekrény, líroicum szőnyeg stb. eladók. Karolina-u. 8. 5680

Új bútorkitel

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly bet. cég iutorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 915

Használt csomagolópapíros

megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 7891

Egy alig használt egyenáramu

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító biztos óvszer márius fertőzésok és minden infektívól eredő meg-betegedés ellen ugy feintó-teknek, mint gyermekeknek. Ára 5 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Lakást keres.

Lakást keres.

Modern kétszobás vagy egy szoba. előszoba és mellékhelyiséggel december 1-re. Cím a kiadóhivatalban. 5706

Modern urilakás kerestetik

négy szobával, előszobával és megfelelő mellékhelyiségekkel. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5687

Kiadó lakás.

Egy eszinosan bútorozott

különbejáratu utcai szoba kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5705

Különféle.

Elyezett

egy vékony arany karkötő amellást követi tegnap 1.—12 óra között a Boros Béni téren. Megtaláló illő jutalomban részesül. Cím a kiadóban. 5698

Pénzt kölcsönzők

betáblázásra 1-ső helyre. Cím a kiadóhivatalban. 5699

Keretetik

azonnalra egy nagy raktárhelyiség, esetleg külön udvarban. Ajánlatok a kiadóhivatalba keretnek. 5697

Legtökéletesebb

citrompótló a Citrom-szörp fél és egész kilós üvegekben, ára kilonként 3 korona. Eredeti szepességi friss gyümölcsből készült hegyi málnaszörp fél és egész kilós üvegekben, kilonként 3.50 korona Földes gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodáján, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYAR ÉS VASÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XXIV. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,
1916. évi november hó 19-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

N A P I R E N D:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovatartozása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.

2. A felügyelő-bizottság tanjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.

3. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a)

4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet. Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények vagy az ezekről nyilvános hitelintézetek által kiállított letétijegyek legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendő, és pedig:

Aradon: az Arad-Csanádi Gazda-ági Takarékpénztárnál,

Budapesten: az Első Magyar Iparbanknál (V., Nádor-utca 12.),

Wien-ben Schoeller & Co. bankháznál (L. Wipplingerstrasse 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbank-nál (L. Wipplingerstrasse 28.)

5586

Az igazgatóság